

SUDRABU EDŽA

**DULLAIS
DAUKA**

1150

Grāmatas skolai un mājai № 47.

K. H. [Zilbers, Eduards]

Sudrabu Edža

A

4601

Dullais Dauka

Ilustrējis I. Zeberinš

[1926.]

Izdevis A. Jessens,
Rīgā, Kurmanova ielā, 18.

810-3

1952

0308091927

V

L. V. B.
In. ~~177789~~

28

LA 9586

E. Pipiņa un J. Upmaņa spiestuve, Rīgā, Marijas ielā 10.

Dauka piedzima jūrmalā, zvejnieka būdā. Būda atradās starp kāpām, kuŗu kailumu šur tur apslēpa sili ar kadiķu krūmiem. Vietvietām šo vientulību pārtrauca kāds sakropļots, izķēmits vītols. Viņi derēja par nometni melnām vārnām, kuŗas tur taisīja ligzdas, dažā kokā līdz divdesmit. Dauka zināja, ka melnām vārnām garda gaļa, sevišķi jaunajām, it īpaši tad, kad tās jau gatavas kaut kuŗu brīdi atstāt perēkli. Tad māte viņu sūtīja izņemt vārnēnus. Dažreiz viņš pārstiepa mājup veselu maisu

garda cepeša kandidatu. Tad bija zaļa dzīve, — mazās māsas sita plaukstas un lēkāja, priecādamās, ka nu uz pāris dienām tās būs paēdušas tikpat labi kā divas cūkas, kuŗas Dauka katru dienu ganīja jūrmalā. Kas šīm cūkām nekaitēja? Nosprāgušu zivju malā netrūka nekad, kad tikai vējš pūta no jūras puses. Un ja arī zivju vairs nebija, tad jūras mēslos arvien šis tas atradās. Zināms, kad tēvs bija dzīvs, tad viņiem klājās ļoti labi, visi allaž bija paēduši. No tā laika, kur tēvs vairs nepārbrauca, vajadzēja sisties gan šā, gan tā. Tiklu iegādāt vairs nevarēja,

laiva arī maksāja lielu naudu, tad bija „jāliekas“ uz cūkām. Cūkas ganīt gan nebij tik patīkami, kā vizināties pa jūru, vienalga, vai tā mierīga, vai satrakota, bet nekā darīt, jāpaciešas kamēr būs liels, tad viņš iegādāsies laivu, tīklus un citus rīkus un brauks zvejniekiem līdz. Bet uz jūru skatīties tas varēja, cik tik — varēja arī brist viņā labi tāļu. Kaut jel spētu izbrist līdz tai vietai, kur debess velve nolaižas līdz ūdens līmenim, tad redzētu, kas tur īsti ir aiz viņiem. Brīnums, kāpēc saule netika nekad tālāk, kā līdz zināmai strīpai! Liela lieta viņai pārvirzīties taisni uz priekšu, — bet nē, jāgrimst un jāgrimst jūrā. Un ja tur kas būtu priekšā! Tā vismaz tas dzirdējis no tiem zvejnieku zēniem, kas tēviem bijuši līdz: varot braukt, cik tāļu gribot — gaiss un ūdens, bet tā strīpa priekšā cik tāļu bijusi, tik tāļu paliekot.

Viņš daudzreiz pagrozīja galvu. Ja tā būtu, kas tad saulei nevirzīties arvien tālāk? Šaubas bieži vien tam uzmācās par zēnu atklātību. Kā tas var būt, ka debess izskatās tikpat tāļu, cik bijusi? Tad tak viņai jākustas uz priekšu. Viņš mazākais tā nebij redzējis, lai gan vairāk reizes izdarījis nopietnus pētījumus, zvejniekiem doties uz jūru un aizvirzoties līdz pat viņai malai, gandrīz līdz likajai švītrai. Viņiem tā kustēties uz priekšu, atkāpsies, un šim nē? Tie nu bija nieki! Tur kaut kam vajadzēja būt. Izprasījās tas zvejniekiem, bet tie tik paraustīja plecus, nosmējās un dažs pat vēl uzkliedza, lai stājoties mierā ar niekiem.

Māte teica, tā esot acu apmānīšana. Kas tas ir, acu apmānīšana? Vai tā arī acu apmānīšana, ka laivas, jo tālāk tās tiek no malas, arvien jo vairāk iegrimst jūrā? .. Kāpēc tās nepiesmeļas pilnas un nenomurd dibenā? — Tā jau esot tā acu apmānīšana, māte izskaidroja, ka izliekas notiekam tā, bet patiesībā esot gluži otrādi.

„Gluži kā acu apmānītāji,“ māte sacīja.

„Kas tas ir — acu apmānītāji?“

„Acu apmānītāji ir tie, kas apmāna acis,“ māte no-
teikti paskaidroja.

Puika papurināja galvu.

Māte padomāja, tad teica:

„Acu apmānītāji ir tie, kas taisa dažādus stiķus.“

Puika nogrima dziļās domās.

„Vai tu tādus esi redzējusi?“ viņš vaicāja. — „Plek-
stes Pičs arī taisa tādus stiķus, ka jāsmejas, vēderu turot
un pie zemes krītot, — vai tas arī apmāna acis?“

„Kā plekšķis!“ māte rāja, — „tas tev acu apmānītājs.
Acu apmānītājs tev rāda, kā ēd degošas pakulas, lai gan
nav ne pakulas, ne uguns, bet vai nu gabals gaļas vai
maizes.“

„Tas jau burvis, tas jau burvis!“ puika priecīgi iz-
saucās. „Vecā Asaciene daudz zin stāstīt par burvjiem,
tie vārot bērņus, bet apburot par sivēniem, — tā esot
velna skunste.“

„Māt,“ — puika pēc brīža iejautājās: „kas man ap-
māna acis, kad es skatos uz jūru?“

„Vai es zinu,“ māte atteica.

„Bet kā tu zini, ka tā ir acu apmānīšana?“ viņš no-
prasīja.

„Mācītājs reiz baznīcā teica, — bet tā neesot grēcīga
apmānīšana. Vai es vairs atminos, lieci mani labāk mierā,
ko es zinu par tādām lietām.“

Puika atkal pārdomāja.

„Māt,“ viņš jautāja paceldams lielās, zilās un ziņ-
kāriģās acis, „tad tā no Dieva?“

„Kas no Dieva?“

„Tā acu apmānīšana, kas nav grēcīga.“

„No Dieva, no Dieva, kā tad,“ māte apstiprināja.

Puika atkal pārdomāja.

„Vai Dievs arī melo? viņš pēc brīža jautāja.

„Dievs? Kot tu, zēn, melsi?“ māte sacīja norājoši.
 „Dievs nekad nemelo, viņam tādi netiek.“

„Bet kāpēc viņam jāmānās?“

„Jāmānās? Dieviņš neviena nav apmānījis. Kad
 ziem' sāksi iet skolā, dzirdēsi, cik Dievs labs.“

„Vai labs arī apmāna acis?“

„Vai es zinu?“

„Kāds tad bija tas acu apmānītājs, vai labs vai slikts?“

„Ne es zinu, vai viņš bija labs, ne es zinu, vai viņš
 bija ļauns, zinu tik to, ka ļaudīm tik skatīties, kad viņš
 tiem apmāna acis.“

„Tad ziem' es iešu skolā?“ zēns atkal jautāja.

„Jāiet jau būs, neba gribi izaugt kā slotas kāts?“

„Ko tur māca?“

„Māca lasīt un rakstīt.“

„Ko vēl?“

„Ari to, ka zeme esot apaļa kā lode.“

„Aha, apaļa! Bet tad mēs nokristu.“

„To pašu es arī saku,“ māte piekrita.

„Un acis apmānīt? To arī māca?“

„Ej tu, mulķis!“ māte iesaucās un aizskrēja pie sava
 darba. Kur viņa, nabaga sieva, lai ņem tik daudz laika
 un saprašanas, atbildēt uz šādiem bērna jautājumiem.

Bet acu apmānījums tam nedeva miera. Viņš cau-
 rām dienām domāja par jūru un debess velvi, redzēja
 tās arī sapnī. Arvien vairāk un vairāk tas sajuta vāja-
 dzību, notikt tanī vietā, kur zilais spraislis nolaidās līdz
 mierīgam līmenim. Miglas laikā un lietus dienās nenieka
 nevarēja redzēt. Pamaz viņā nogatavojās pārliecība, ka
 saule tāpēc vien nevar tikt tālāk, ka priekšā viņai debess.
 Bet ka tur vajaga notikt brīnuma lietām, to jau varēja
 saprast mulķis. Vai te nebija brīnumi, ka padebeši pa-
 cēlās arvien tai pašā tālumā no malas, taisni pār to pašu
 strīpu, kur nolaidās saule... Stiprāka un allaž jo stip-

rāka kļuva zēnā vēlēšanās, aiztikt līdz zināmai vietai un par visu pārliecināties paša acīm, — viņam vajadzēja redzēt, no kurienes tie iesākas, kur paliek saule, un vai viņa domas, ka priekšā atrodas debess, nav gluži pareizās.

Bet kur ņemt laivu? Gaidīt, kamēr pašam būs iespēja iegādāt šo tik visai vajadzīgo lietu? Māte saka, tur vajagot paiet gadiem, bet garš jau ir viens vienīgs gads, to tas zināja no piedzīvojumiem. Tagad tas gan gluži labi neatcerējās, cik īsti garš bijis pagājušais, note-cējušais, kaut arī vairs nerādoties ne uz pusi tik garš, kā tas, kas vēl priekšā, tā tas šad tad dzirdējis no veciem ļaudīm... Tā tad no gaidīšanas nevarēja būt ne runas. Jālūko patapināt no tuvākā kaimiņa. Dauka daudz tad arī vairs nedomāja, bet devās taisni uz kaimiņu, kuŗa mājas atradās kādu kilometru. Cūkas tas atstāja savā vaļā, nebija arī ko rūpēties par to, ka tās varētu pastrādāt kādu nedarbu, — kartupeļu lauki atradās aiz kāpām.

Mājās tas neatrada nevienas dzīvas dvēseles, — visi kaut kur bija izgājuši. Ja, rasi, uz zveju, tad no braukšanas šoreiz nebija ko domāt, ja kaut kur citur, tad laivu varēja izlietot šim ziniskajam nolūkam arī bez atļaujas. Vai nu kaimiņš par to varēja ļaunoties — cik reiz tas no viņa tēva nebija ņēmis tīklu, kad paša atradās lāpīšanās. Vienam otram tak jāizlīdz vien esot, tā tēvs cik bieži netika runājis.

Dauka noskrēja uz jūrmalu. Tā atradās pus kilometru atstatu.

Šur tur uz jūras baltoja zēģeles, citas tuvāk, citas tālāk, bet kaimiņa laiva stāvēja malā piesieta. Par laimi, ka nebija pavisam izvilкта smiltīs un apgāsta uz mutes, tad tas te būtu varējis nodarboties līdz vakaram. — Viņš atraisīja laivu, kuŗa tur stāvēja, taisni kā uz viņu gaidīdama. Par labu zīmi varēja ieskatīt arī vēl to, ka lielāko daļu laivu allaž mēdza pieslēgt ķēdē, kurpretīm kaimiņš

bija tik prātīgs bijis, savai pielikt striķi. Aires gan varēja būt mazliet vieglākas, bet neba tādi vien grūtumi pārvarāmi tam, kas izgājis sasniegt lielu mērķi? Viņš mēģināja pabīdīt laivu; no sākuma sviedri gan lija aumaļiem, bet tādēļ pēc kādas stundas ceturkšņa tā svabadi līgojās uz rāmā ūdens spoguļa. Dauka no sākuma stūma savu braucamo ar stumšanu, bet kad ūdens tapa arvien jo dziļāks, tam bij jāšāk lietot aires. Sākot gāja, kā gāja, bet ar laiku, laivai arvien jo vairāk attālinājoties no krasta, tas iemanījās it labi. Brīžiem tas aires ievilka, lai noslaucītu sviedrus. Jo tālāku palika mala ar savām kāpām un retiēm vītoliem, jo plašāki tam tapa ap sirdi. Nekad vēl vienam tam nebija gadījies bū uz jūras, nekad tas arī nebija īsti viņā izbraidījis, izņēmot tos visai retos brīžus, kur tēvs to kādreiz pavizināja gar malu. Viņš iebrūda ūdenī atri, — dibenu vairs nevarēja sasniegt. Cik tālu tas jau atradās jūrā? Malu skaidri varēja saredzēt, bet viņu būda, tā izlikās ļoti maziņa, — smieklīgi sīciņa, nevarēja ne izprast, kā tur varēja dzīvot tik lieli cilvēki, kā viņa māte. Tagad gan māte bija daudz, daudz mazāka par to vītolu aiz mājas, bet agrāk, tam vēl mazam zēnam esot, viņš ir tēvu, ir māti turēja garākus par visiem kokiem pasaulē. Kā tak tas cilvēks arvien vairāk nāk pie saprašanas. Tagad viņš zināja, ka koku tas tāpēc vien turējis mazāku par tēvu un māti, ka uzlūkojis viņu no tālienes, — tālumā katra lieta izliekas maza, — tāpat kā ar to baznīcu, uz kuriem tas daudzreiz ar tēvu un māti gājis kājām. Tu, cilvēks, ej, ej, bet baznīca, kā maza, tā maza! Pamazām, gluži nemanot, tā jau tapusi lielāka, — nebūtu vēlāk caur mežu iešana, varētu redzēt, kā tā top vēl lielāka. Caur mežu izgājušiem viņa jau tāda, kā laba māja, bet kad tu esi ticis gluži klāt, tad redzi, ka tajā varētu sabāzt trīs līdz četras mājas . . . Viņš atskatījās atpakaļ, viņu būda

tikko saredzama — tas tāpēc, ka esmu jau tāļu no viņas nost. Viņš skatās uz priekšu, — debess mala ne pa soli nav tuvāku nākusi.

Bet pacietība aug tikpat, kā attāļums no malas, — gan jau rāsies tuvāki ir mērķis, cik ilgi tad tas braucis? Nav ne piecas minutes. Rasi līdz ar sauli aizklūs līdz likajai strīpai. Un viņš arī nepiekusīs, mala vēl redzama, bet viss tur sakusis kopā, vairs nevar izšķirt ne būdas, ne kāpas. Sviedri tam tek ar tecēšanu, viņš ievēl atkal aires un atlaižas atmuguriski. Cik tas labi! Laiva stāv uz vietas, pāri pār tiem stāv debess velve, tādā pat augstumā, kā arvien, bet apkārt viņiem, smagi spārnus vēdinādamas, lido kaijas. Vai viņas, rasi, grib redzēt, ko tas te laivā dara? Jeb vai viņas grib teikt, ko tās zin, ko tās redzējušas un katru dienu redz tur aiz noslēpumainās strīpas debess malā? — Ja viņas varētu runāt un stāstīt, par kādiem brīnumiem tas tad nedzirdētu? Jeb būtu tam spārni, kā šīm kaijām, kurp tas neaizlidotu! Vai viņām prieks par to, ka tam nav spārnu un viņām vienām zināms noslēpums, kuŗu tas izbraucis uzmeklēt, — mīkla, kuŗu tas cenšas atminēt. Jeb vai tās to nožēlo? Velti tām viņu nožēlot, jo tam ir rokas un laiva un divas aires, pacietības un spēka vai cik. Viņš aizklūs līdz viņām laivām un pārlicināsies, vai zvejnīki tam teikuši patiesību jeb vai viņu mātījuši. Bet kamdēļ tiem viņu mātīt? Tad tur vajaga būt kaut kam, ko tas nedrīkst zināt? Varbūt, ka tā būs. Vai tur daudz zivju, ko tie vieni grib sazvejot savos tiklos? Tad viņi tikpat ļauni, kā Spuru Jancis, kas viņu baidīja ar pūkiem un vilkačiem, kad tas to vedināja doties uz mežiņu, kuŗa galotnes redzēja melnojam pāri kāpām? Viņš daudz bija dzirdējis par vilkačiem un pūkiem un gribēja tos redzēt. Devās tas viens uz mežu un neatrada ne vilkačus, ne pū-

kus, nedz arī sunņurnus, bet zemeņu tik daudz, ka aiz tām ne pāiet. Ja zvejnieki arī tādi?

Dauka atkal ķērās pie darba, airēja atspēries, bet debess mala stāvēja, kur stāvējusi. Krastu vienmēr vēl varēja redzēt, bet izšķirt sevišķus priekšmetus vairs gan nebija iespējams. Jāaiztiek līdz zvejniekiem! Un viņš airēja, nemaz vairs atpakaļ neskatīdamies, airēja, cik tik bija spēka mazajām rokām. Pēdīgi tas vairs nejaudāja, ievilka aires un atkal atgāzās atmuguriski.

„Ko tās kaijas grib?“ viņš sevī jautāja, raudzīdamies putnos, kas, smagi spārnus vēcinādami, lidoja ap laivu.

„Gluži kā pagājušā vasarā tas pelēkais putniņš kāpās,“ viņš prātoja tālāk, — „patek, patek, paceļas atkal spārnos, ap galvu lidodams. Kas to būtu domājis, ka tam tuvumā bērni un tas mani tik gribēja aizvilināt projām. Nez vai kaijām tik tur nav bērni?... Tur, kur debess saiet ar jūru... Tad ta' tā patīkami atspiesties. Nez', vai līdz vakaram sasniegšu? Būs jāgriežas atpa-

kaļ un jānogaida ziema. Tad jūra pārklāsies ar ledu un kājām noskriešu ar stiķi!“

Viņš kustināja rokas, kuŗas tam sāka sāpēt. Ne-manot acu vāki zēnam aizvērās un jaunais prātotājs aiz-miga saldi, saldi.

Kad uzmodās, pie debesīm jau mirdzēja zvaigznes un vienā vietā pie velves, mazliet atgāzies, spīdēja mēness. Puika uztrūkās sēdus, tā kā laiva nolīgojās.

„Kur ta' nu esmu?“ viņš prātoja. „Aha! Uz jūras. Tagad jau nakts, jābrauc labāk atakal,“ viņš nosprieda un pakampa aires. Bet uz kuŗu pusi brauks? Viņš padomāja kādu brīdi un nosprieda, ka labāk airēt taisni pre-tīm mēnesim.

Airēja, airēja, bet no malas ne vēsts.

„Kā būtu, ja nakti pārgulētu uz jūras? Rītā redzēšu krastu un aizraušos ar vienu rāvienu.“

Dauka ievilka aires un sēdēja. Jūras līmenis stāvēja rāms, dziļi dibenā spīdēja otrs mēness, šur tur pa virsu pamirdzēja, nozalgojās, aizvizēja. Vietvietām kaut kas nokustējās, noplunkšķēja un nošļacās.

„Zivis,“ Dauka nosprieda, „rīt būs laba zveja.“

Pēdējo teikumu tas bieži bija dzirdējis no tēva. Kaut kur tālumā atkal kas tā kā noklabēja un iešļacās. Viņš sāka klausīties. Skaidri, kā kad kāds airētu. Un airēja arī, gaiši tas izšķīra aires dobjos klaudzienus gar laivas malām un ūdens šlakstēšanu. Starp mēnesi un sevi tas arī šķitās redzam kaut ko baltu. Tas varēja būt kāds zvejnieks, kas atgriežās no zvejas. Laiva nāca arvien tuvāk, taisni viņam virsū.

„Ēj!“ kāds iesaucās.

Dauka saķēra aires un sāka strādāt. Viņu piepeši bija sagrābušas bailes par to atbildību, kādu sev uzkrā-vis, ņemot otra laivu.

„Ēj!“ kāds nostiepa garī, garī.

Dauka apstājās airēt, jo maniņa, ka nebūs izbēdzējs. Pēdīgi abas laivas stāvēja viena otrai līdzās.

„Tas jau Dauka!“ balss iesaucās. „Ko tad tu te dari uz jūras? Un kam tā laiva? Zvīņa? Kur tad pats? Nebūs tak iekritis un noslīcis? Jeb tu uz savu roku? Nu, tad gan esi liels-nedarbis, dabūsi tagad suku no mātes. Airē tik man līdzī, ja Zvīnis neredzēs, būs labi, redzēs — nu, tad sargi savu ādu.“

Bailes iedeva zēnam spēku, dūšīgi tas airēja vecajam zvejniekam līdzī, cilādams aires, kā kaija spārnus.

„Nav ko teikt, esi dūšīgs puika,“ vecis pārtrauca klusumu, „iznāks no tevis dienās krietns jūrnieks. Bet kas tevi vienu dzina jūrā un turklāt naktī?“

„Izbraucu jau dienā, zēns atbildēja.

„Kurp tad gribi braukt?“ vecais vaicāja.

„Turp, kur debess savienojas ar zemi,“ puika vaļsirdīgi izskaidroja, „gribēju zināt, kā tur izskatās.“

„Vari braukt visu mūžu, nerasniegsi nekad,“ vecais sacīja. „Esmu izbraukājis savās jaunās dienās jūru jūras un mūžam redzējis savā priekšā debesi un zemi saejam kopā tai pašā tālumā.“

„Ahā! To nu gan neiestāstīsi.“

„Gan pats piedzīvosi, kam taisnība.“

„To gribu redzēt. Kad būs ziema un jūra pārsals, tad aizskriešu kājām.“

„Kad dabūsi vezmu žagaru, tad gan tev pārskries griba uz brīnumiem. Jūra nav zeme, var uznākt nestunda negaidot. Tagad viņa rāma, bet cik ilgi? Droši varu teikt, ka nepaies ne divi stundas, kad viņa stāvēs baltās putās. Pateikšu mātei,“ vecais biedināja, „lai uzlūko labi, neba mazums tādu vīru aizgājis bojā.“

„Kas tad par to, ka jūra stāvēs putās? Tad ta' izšūpošanās.“

„Izšūpošanās, tad izšūpošanās, par to nav vārdam

vietas," vecais piekrita, „tūliņ redzams, ka būsī dūšīgs jūrnieks.“

„Nu ka, nu ka, būšu jūrnieks. Bet kā būtu, ja tu mani kādreiz ņemtu līdzī līdz debess malai?“

Vecais nosmējās un sevī kaut ko noņūca.

„Tu gribi visu zināt, bet tas nav labi,“ viņš sacīja. „Vai zini pasaku par ķēniņa dēlu?“

„Pasaku zinu daudz; Asaciene, kad ziemas vakaros nāk pie mātes vērpt, piestāsta pilnu istabu, arī par ķēniņa dēlu, bet ja tev ir vēl kāda par ķēniņa dēlu, tad izstāsti.“

„Bija ķēniņa dēls,“ vecais iesāka.

„Vai tas, kas apprecēja to noburto princesi?“

„Kad gribi dzirdēt, tad netaisies starpā. Stāstīšu tev vairāk par mācību, nekā par patiku. Tā tad, bija reiz ķēniņa dēls. Netrūka tam nenieka, dzīvoja zelta pilī, logi bija no dimanta, stenderi un palodas dārgu akmeņu. Pilī bij istabu vai cik, nepatika dzīvot vienā, varēja kavēties citā. Sulaiņu, kur tik paspēra soli; varēja ēst un dzert, kas sirdij tika, vīnā vai mazgāties. Apkārt dārzi vien, puķes tās skaistākās, kādas tik pasaulē, kā jau ķēniņa dēlam. Izceļoja tas zemju zemes, izbraukāja lielas upes un jūras, gribēja tas visu redzēt, visu zināt. Pēdīgi vairs nenieka nebija, ko vēl nebija redzējis, no kā nebija dzirdējis. Nepatika tam vairs pilī, bija, redzams, tapusi par mazu, nepatika ēnainos dārzos, — visur maz telpas, viss niecīgs, nepatīkams. Gāja tas vēl reiz apceļot visu pasauli, pārbrauca mājās slims, dzīvi apnicis. Gribēja tas daudz ko zināt, bet trūka ko aplūkot. Tapa tas ar katru dienu vārgāks. Ķēniņš ne ēst vairs, nekā, — apsoliņa apbērt ar zeltu to, kas dēlu izdziedēs. Sanāca dakteri no malu malām, zāloja viens šā, otrs tā, bet dēls arvienu sliktāks un sliktāks. Ķēniņš noskuma pārlieku, redzēdams vienīgo dēlu nāvei pretīm ejam. Te nez' kur radies, kur nē, vecis, noskrandā-

jies, basām kājām, lai laižot šo pie ķēniņa. Šis nu izstāstīja, ka nez' kādā tur zemē esot kalns un tā kalna galā mežs. Kas tāī mežā gribot ietikt, topot vesels uzreizi no slimības. Bet katram tur jāejot paša kājām. Kalns gan esot stāvs, bet par to nekas. Aizgāja ķēniņa dēls kalnu ar brīnuma mežu uzmeklēt. Atrada visu, kā vecis bija teicis, un sāka kāpt kalnā. Kāpa, kāpa, bet kalns priekšā tikpat augsts, kā bijis, un mežs ne par soli tuvāk. Atskatījās ķēniņa dēls un tikko nenokrita, tā tam noreiba galva no lielā augstuma, kur bija uzvirzījies. Apakšā nekā saredzēt, migla vien. Nekā darīt, ne velti mežs tāds brīnišķīgs, kur to tik viegli sasniegsi. Kāpa atkal, jau gluži vesels un spirts, bet mežs, — kā bijis! Noplēsa tas pēdīgi arī apavus, saskrāmbāja un sadurstīja kājas, no visa tā nekā nemanīdams un kāpa, un kāpa. Pēdīgi tas apsēdās atpūsties.

„Tagad tu esi vesels un vari iet uz mājām,“ kāds aiz muguras sacīja.

Princis atskatījās, — skrandainais vecis.

„Atpakaļ vairs neiešu,“ ķēniņa dēls atbildēja, „man jāsasniedz priekšā tas mežs.“

„Tā tu nerasniegsi,“ vecis sacīja.

„Bet es gribu!“ princis pastāvēja. „Tur kaut kam vajaga slēpties, ko vēl neviens cilvēks nav redzējis.“

„Tur tev taisnība,“ vecis atteica, „ko neviens cilvēks nav redzējis, no tiem mazākais nē, kas dzīvi. Bet augšā tev netikt, jo nu esi vesels, — tagad tu zini, ka ir kaut kas, kā neesi redzējis, garlaicība tevis vairs nēcīs.“

„Bet ilgošanās!“ izsaucās princis.

„Tad vari teikties laimīgs,“ atteica vecis.

„Ja nezīnu, kas tanī mežā, tad nevaru vairs laimīgs būt,“ princis atbildējis un ļoti lūdzies, lai šo novedot uz mežu.

Vecis nopūties un ari aizvedis.

Mežs bijis pēc daždien meža.

Princis domājis nez' ko ieraudzīt un atdūries kailā sievietē. Viņa bijusi ne nejauka, ne ari jauka, bet kaila un veca.

„Tā jau kailā un vecā patiesība!“ princis izsaucies.

„Pareizi,“ vecis atbildējis, „tā viņa ir,“ un pazudis.

No tās dienas princim viss apriebies un reiz to atraduši pie pils ar sadragātiem kauliem zemē guļam. Bijis nolēcis no augstākā torņa un nosities.“

„Nosities?!“ Dauka izsaucās, „par ko?“

„Tāpēc, ka redzējis, ka nav vērts pasaulē dzīvot.“

„Vai tu tā neredzi?“ zēns jautāja.

„Tā tik ir pasaka,“ vecais izskaidroja, „bet viņa tev var noderēt. Nav labi, kad visu grib zināt. Lai gan neesi princis, bet iziet tev varētu plāni jau tagad, ja es nebūtu tev uzbraucis. Vai nedzirdi tālumā šņācam?“

Zēns klausījās. Tiešām šņāca. Tā bij jūra, to viņš zināja, — neba tā to darīja pirmo reizi! Viņa nāca ar vēju un vilņiem.

„Bet mēs, par laimi, esam drošībā,“ vecis piemetināja. Viņš vēl ko gribēja teikt, bet aplusa un piegrūda Daukam.

„Tur jau Zvīnis stāv,“ viņš čukstēja, „kad tik tev nu izietu labi.“

Viņi izlēca malā, Dauka gribēja piesiet laivu, bet Zvīnis tam izrāva striķi, nogrūzdams to sānis, tā kā puika tikko spēja noturēties kājās.

„Tad tu tas laivas zaglis?“ zvejnieks šņāca, laivu vilkdams malā, — „tad tevis dēļ man jāstāv še visu pēcpusdienu? Nu cilvēks nebūs vairs ne par savu īpašumu drošs... Paga, putniņ, ja māte taupa priekš tevis žaģarus, tos netaupīs tavs aizbildnis. Rītu sagaidat mūs.“

„Mūc uz māju,“ vecais pačukstēja.

Dauka aizgāja. Kad viņš ienāca būdā, māte jau gulēja. Noģērbies, tas līda savā migā, aizkrāsne.

„Vai tu tas, Dauka?“ viņa jautāja, uzmodusies. „Kur tu biji tik ilgi?“

„Biju uz jūras.“

„Viens?!“

„Andža tēvs arī bija.“

Māte vairs nejautāja, bija, rasi, atkal aizmigusi. Arī no viņa daba prasīja savu tiesu. Sapnī tam rādījās kailā, vecā patiesība. Viņa izskatījās gluži pēc Skudras Kačas, kad tā vasarā sestdienas vakariem jūrā mazgājās: tāds pat garš, dzīslains kakls, tādas pat līkas, tievas kājas gan drīz bez ikriem, un tādas pat garas, nokārušās krūtis. Un auksta viņa arī likās, kā ledus blāķis. Un šādas vecenes dēļ ķēniņa dēls kāpa tik augstu kalnā! Bet tā tik esot pasaka, Andža tēvs teica.

Otrā rītā Zvīnis ar aizbildni bija klāt.

„Kas ir mās?“ aizbildnis iesāka, sabāzis rokas bikšu kabatās un nodūris acis. „Kam tu palaidi savu dēlu uz nedarbiem?“

„Ko ta' viņš padarījis?!“ māte sabijusies izsaucās.

Uz viņu brālis atstāja visai lielu iespaidu, tāpat kā katrs vīrietis, kas savam ģimim mēģināja piešķirt svarīgumu un tādā pat lomā lūkoja iecelt arī balsi. Pavērusies sejā vēl Zvīnim, tā pavisam pārbijās.

„Diez', ko nu būs izdarījis!“ viņa iekliedzās, un, dūri sakniebusi, pāri reizes iespēra zēnam, kas turpat stāvēja durvju priekšā, kur šī saruna notika, pa degunu un kaklu.

Puika iestreipuloja kaktā starp istabiņu un aizgaldiņu, kur ziemā turēja sivēnu un, degunu sakampis, lielām, zilām acīm noskatījās mātē.

„Tas nav nekas!“ Zvīnis, apvainots, kodīgi vilka, „ar tādu vajaga gluži citādi, tam āda jāpārvelk pār acīm.“

„Vai tas dzirdēts, ņemt otra laivu un braukt jūrā!“ aizbildnis rāja, vēl allaž acis nodūris un turēdams rokas kabatās.

„Tu vairs neesi drošs par savu īpašumu,“ Zvīnis žēlojās.

„Vai dzirdi?“ brālis noprasīja.

Māte sasita rokas.

„Tāds tev par nakti var aizbraukt zirgu no kroga!“ kaimiņš sūrojās.

„Vai dzirdi, mās, zirgu no kroga,“ brālis atkārtoja.

„Un tad jau no stalla izvest tādām nieka lieta!“ Zvīnis turpināja.

„Vai dzirdi? — nieka lieta.“

Māte iesāka raudāt.

„Tādām ceļš uz Sibīriju vajā, kā veprim uz aizgaldu,“ Zvīnis ņemās tālāk, „tāpēc ādu pār acīm, jeb es meklēšu savu taisnību citādā ceļā.“

Māte raudāja, rokas lauzīdama, bet Dauka izbrīnējies skatījās un klausījās.

„Tad jau būs jāiet pēc žagariem,“ sacīja aizbildnis.

„Vai tad, kaimiņ, aizmirsāt, ka atnesu veselu klēpi?“ Zvīnis sminēja.

Viņš aizgāja aiz stūra un atnesa lielu sauju bērzu žagaru. Aizbildnis izlasīja, kuņģi pēc viņa prāta likās lokanāki un sīkāki, piegāja puikam, sakampa to pie apkakles un uzblāva, lai velkot zemē bikses.

Dauka paskatījās mātē.

„Velc, kad krusttēvs liek,“ tā raudādama pavēlēja.

„Kas no tevis citādi iznāks? Zirgu zaglis, slepkava.“

Puika paklausīja.

„Nāc, kaimiņ, paturi,“ aizbildnis uzaicināja, „te vajaga divu, kā, kā smejas, pie vepļa kaušanas.“

Abi tēviņi ņemās ar pāršanu. Dauka turējās, zobus sakodis, viņš bija vairāk izbrīnējies, kā pārbiņies.

„Tā nav nekas!“ kaimiņš sacīja, redzēdams, ka puika nemaz neraud, „tam ir iekšā niķis, tādām āda citādi velkama pār acīm.“

Viņš izrāva aizbildnim žagaru sauju un sāka apstrādāt puiku savukārt. Dauka pēdīgi iesāka vaidēt.

„Lūk, kā peļ blēžus,“ nezvēra Zvīnis lielījās, nomezdams žagarus. „Domāju, ka tagad tev griba pārgājusi uz citu laivām. Tagad, māt, esi droša, viens zirgu zaglis būs mazāk.“

Zvīnis aizgāja, bet aizbildnis palika. Dauka ar mokām uzcēlās, ar vēl lielākām ievilkās istabā un nokrita aizkrāsnē uz savām cisām.

„Kad tik to puiku nebūsi nosītuši,“ māte vaimanāja. „Ak tas Zvīnis, ak tas zvērs, ņēma tak allaž no nelaika tīklus. Kad tik nebūs puiku nosīti!“

„Nebēdā,“ brālis mierināja, „mūs slānīja citādi, dažreiz dienām vajadzēja nogulēt. Un vai neesam cilvēki?“

Viņam pa daļai bija taisnība, jo Dauka nemira vis.

Viņš tik sagulēja vairāk nedēļas bez jēgas, tad vēl kādas nedēļas un vēl, un bija atkal gluži sveiks un vesels.

Rudenī Dauku nodeva skolā. Lasīt to māte cik necik jau bija iemācījusi. Skola atradās kilometri četri. Dauka, iegājis vietējo iedzīvotāju bērnu audzinātavā, apstājās aiz brīnumiem, jo istaba tam likās vismaz divreiz tik liela, kā viņu līdz ar sivēnu aizgaldu kopā. Kamēr viņiem bija tik viens logs uz kāpu pusi un tas pats pa ziemu pa pusei aizbāzts ar tēva kažoku, tikmēr še tam rēgojās pretīm veseli trīs, pa vienam katrā sienā, ceturto, kā Dauka to vēroja, par veselu sienu nevarēja skaitīt, tā kā viņā bija divas durvis, vienas, kas veda no āras, un otras, kas veda tai istabiņā, no kuŗas raudzījās sieviete ar nesukātu galvu un bērnu pie krūti. tik šī krūts bija apaļāka, nekā Skudras Kačai, kuŗa tam reiz rādījās sapnī par kailo, veco patiesību. Aiz soliem, kas še stāvēja rindā, gluži kā baznīcā, sēdēja uz galda, kājas krustiem salicis, pats skolotājs un ar visu sava amata cienību noskatījās viņos no savas augstības. Lielās apaļās brilles uz pieri uzstūmis un nolīcis lāpamās bikses ar lāpā iespraustu adatu sev līdzās, skolotājs nolaida zeķēm apautās kājas gandrīz līdz pašai grīdai un pārbraucēja ar platu, rupju roku stipri attīstīto smakru, kuŗu pušķoja pareti bārdas rugāji, puseļņi, pusbalti, gluži kā viņa nelaika tēvam ziepēm piekultās spuras, kad tas tām svētdienas rītos lika klāt skutuļa zobus.

„Labdien — cienījams skolas kungs,“ māte sveicināja paklanīdamās un, iedama tuvāk, stūma dēlu uz priekšu, „atvedu jums ko sukāt vienu palaidni.“

Tuvāk piegājis, Dauka ievēroja, ka cienījamam skolas kungam viena acs balta un kreisās kājas īkšķis, ar lielu līku nagu, zeķes purnam izplēsis caurumu, it kā noskumis lūkojās grīdā... Māte piebīdīja to gluži klāt. Skolas kungs nokāsējās, aizlicis mutei priekšā roku, tad

nožāvājās, parādīdams Daukam visus augšējos zobus, caurus un izpuvušus, un nolaidās no galda pavisam. Tagad zēns redzēja, ka viņš uz vienas kājas arī kliboja.

„Siev, svārkus!“ skolotājs sauca.

Sieva iznesa svārkus, skatīdamās Daukas mātē, kā kad gribētu to acīm aprīt. Pats, paņēmis un uzvilcis prasīto drēbju gabalu, negrieza uz sievu vairs nekādas vērības, bet, balto aci pastūrējis uz zēna pusi, lika tam priekšā jautājumu:

„Cik vecs tu esi?“

„Nu jau palika rudenī astoņi gadi,“ māte stājās viņa vietā, „rasi par jaunu jau vēl būtu, bet ko tu lai dari, atraitnes cilvēks, viena esmu, nevaru valdīt, lai mācās jau pie laika. Tik, lūdzami, žagarus nežēlojat.“

„Māk lasīt?“

„Kaut cik jau prata gan, ja tik nebūs pa to vasaru aizmirsis.“

„Krietns zēns! Bet māki zvejot?“

„Kur nu vēl no zvejošanas,“ māte iekrita starpā,
„Ir jau vēl mazs.“

„Ir jau diezgan liels,“ atskanēja no viņas istabas,
„kā Zivastes puika — cik tam, Jēc, gadu? — ari astoņi —
iet jau lielajiem līdzi, — vēl aizvakar atnesa veselu kuli
plekstu, neba skolotājam, saka, esot viegli, lai ņemot par
pūliņiem, atmaksāt jau, saka, tā kā tā nespējot.“

Dauka redzēja, ka mātei šis paziņojums ķērās pie
sirds, tāpēc, gribēdams to aizbildināt, izsaucās, rādīdams
cienījamam skolas kungam ar pirkstu:

„Kad būšu liels, dabūsi no manis simts rubļu!“

„Vai, Daucīt, kā nu tā vari runāt ar skolas kungu,“
māte norāja. „Gan jau atnesišu ir es savu tiesu zivju,
kad tik gadīsies; tik jūs, kungs, mācat viņu labi un ne-
žēlojat žagaru...“

Dauka sāka iet skolā. Soli bija pilni bērnu, visiem
sarkani ģīmji un zili deguni, bet rokas sabāztas kabatās.
Tagad zēns ievēroja, ka istabai pakši bija cauri un caur
tiem vilka tāds vējš pa grīdu, gar sienām un griestiem,
kā kroga stadulā. Kakti bija balti apsaluši, nosārmo-
juši, bet uz visām rūtīm puķes, ka tika redzēt, — tādas
slaikas, likumainas un kuplas, prieks skatīties.

„Nu, bērni, tagad ņemat rokā tāpeles,“ skolotājs pa-
vēlēja, klibodams tiem priekšā no vienas malas istabai
uz otru.

Dauka veikli paņēma tāpeli un gripeli un, nenogai-
dījis, sāka zīmēt tādas puķes, kādas sals tam tēloja
priekšā uz loga rūtīm.

Skolotājs paņēma krītu sastingušos pirkstos un, sie-
nas tāpeiļi trūkstot, zīmēja burtu „A“ turpat uz sienas,
blakus logam.

„Tagad, bērni, uzmanat!“ viņš uzsauca. „Šo burtu
atminēt nav grūti, viņš izskatās gluži kā kad piedzēris
streipuļo, un sauc to „A“. Klusu, sivēni!... Atkārto-

jat: A! a! a! Tā! Tagad gripeles pirkstos un rakstīt.“

Dauka paskatījās uz vienu un otru un sāka zīmēt, kā piedzēris kad streipulo. Pa tam skolas kungs nosēdās uz galda skolēnu priekšā, pavilka kājas sev apakšā un sāka pirmajai šķirai kaut ko stāstīt.

„Ko Zauls darīja?“ Dauka dzirdēja jautājam.

Kad neviens nemācēja atbildēt, viņš pats tiem izskaidroja:

„Zauls no dusmām šņāca!“

„Zauls no dusmām šņāca;“ skolēni sauca vienā balsī.

„Tā, labi,“ skolotājs uzslavēja, „Zauls šņāca. Bet kas no jums var teikt, kā viņš šņāca?“ tas turpināja, aplaizdams gar bērniem redzīgo aci.

Vispārējs klusums.

Neviens nezināja.

„Viņš šņāca tā,“ viņš pats izskaidroja, „uzmanat!... viņš šņāca, lūk, tā...“

Te skolmeistars saspieda ar pirkstu vienu nāsi, paliecās uz to pašu pusi un laida caur brīvo deguna caurumu tādu skaņu, kas tiešām izklausījās pēc šņākšanas, bet tādas, kādu Dauka reiz dzirdēja nākam no kalēja plēšām.

„Vai zeme ir apaļa kā lode?“ kāda balss iztraucēja pēc šāda tik uzskatīga pierādījuma iestājušos klusumu.

Piepeši visa klase sāka smieties un celt tādu troksni, ka Daukam vai ausis bija jātur cieti. Šo troksni pārspēja skolas kunga blāušana.

„Mierā, vepri!“ viņš kļiedza zils, melns. „Kurš tas gudrinieks bija?“

„Dullais Dauka! Dullais Dauka!“ citi pasteidzās paziņot.

„Siev, stirnas kāju!“ saniknotais skolotājs sauca. Iznāca sieva ar izpūrušiem matiem.

„Šoreiz to vari sūtīt pašūpot bērnu,“ viņa tam ieteica, „man jāiziet.“

Vīrs bija ar mieru, bet tomēr, pieklibojis Daukam, sapurināja to pie ausīm, pamācīdams:

„Neesi tik gudrs, neesi tik gudrs.“

Otrā dienā uz sienas uzzīmēja „B“.

„Kā šo burtu sauc?“ bērniem vaicāja.

Kad neviens nezināja, tiem izskaidroja, ka tas esot „B“ un viņu ļoti viegli paturēt prātā, jo izskatoties pēc klišģera.

Kad tāpeles jau bija pierakstītas, skolēnu darbus pār-
lūkoja.

„Kā sauc šo burtu?“ vaicāja.

Skolēni atbildēja vienā balsī.

„Pēc kā viņš izskatās?“

„Pēc žīdu beigēļa, pēc žīdu beigēļa!“ bērni kļiedza, no soliem vai palēkdami.

„Pēc klišģera, muļķi, pēc klišģera!“ skolotājs atkā-
toja izskaidrojumu. „Neesat klišģeri redzējuši?“

„Esmu, esmu!“ viens iesaucās, uzlēkdams no sola un nolaizīdams tāpeli.

„Griģelis, rasi, redzējis,“ atsaucās citi, „bet mēs nē.“

„Nu, tad zināt, muļķi, ka klišģeris izskatās pēc burtā „B“... Bet kas tev par burtiem?“ skolotājs jautāja, paņemdams Daukas tāpeli. „Tās ir vistas kājis, ne burti.“

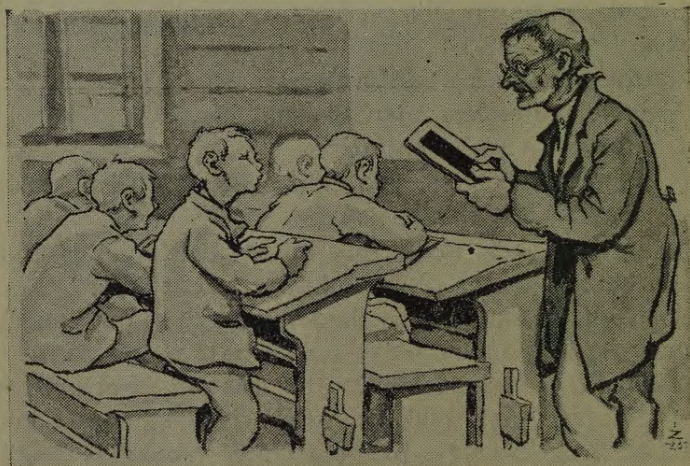
Daukam vareni ķērās pie sirds šāds nonicinājums., un, gribēdams skolotāja atzinību priekš sevis atkal no-
stādīt uz īsto ceļu un atminēdamies, ka tas par Zaula šņākšanu citus bija uzslavējis, viņš piespieda vienu nāsi un šņāca caur svabado tā, kā zirneklis pie sienas, nerau-
goties uz sastingušām kājām, turēja par prātīgāku, doties lapās.

Cienījamam skolas kungam ģīmja pantus savilka

krampji, visā klasē atkal sacēlās smieklis un troksnis, ka pat zirneklis vairs nevarēja noturēties kājās, bet nogāzās no sienas un, nostājies atkal uz visām astoņām, metās uz istabas stūri, ko nagi nesa.

„Ā, brāl,“ skolmeistars kļiedza, „tu man tāds makars? Siev, stirnas kāju!“

Zēns no brīnumiem apstulba, bet iekams paguva atjēgties, jau citi skolēni to bija uzstiepuši uz sola un „madama“ uzskaitījusi desmit.

Kādu dienu skolotājs, paņēmis kādu grāmatiņu, nosēdās savā vietā uz galdā un, pavilcis kājas sev apakšā, svarīgi noskatījās Daukā, veselo aci piemiedzis, bet balto gluži aizmiedzis. Viņš pašķirstīja, pabraukāja zodu ar retām spurām un sāka, bērnus vispirms pamudinājis uz uzmanīgu klausīšanu, lasīt:

„Zeme ir apaļa kā lode.“

Dauka apstulba. Tad tak tiešām!

„Viņa griežas ap sevi un ap sauli,“ tas turpināja,

bieži nēmdams ar veselo aci Dauku „uz graudu“, it kā rādīdams, ka tas uz zēna jautājumu nav atbildējis aiz nezināšanas, bet ka šāda jautāšana tam bijusi par lielu apvainošanu.

Dauka piegrūda biedriem pie sāniem.

„Vai tu esi redzējis, ka zeme griežas ap sauli, kā to skolas kungs saka?“ tas jautāja.

„Neesmu,“ biedrs atbildēja.

„Tad tas cits nekas nevar būt, kā skaidri meli,“ viņš nosprieda un sāka biedrim pierādīt, ka saule ejot pār zemi, jo acīm neticēt tak nevarot; bet skolotājs jau bija dzirdējis piezīmi par melošanu un kļiedza:

„Kas par meliem? Kur meli?“

„Nu tie, ka zeme griežoties ap sauli,“ Dauka vientiesīgi atteica; es tak skaidri pats savām acīm redzu, ka viņa stāv mierā, bet saule pati iet.“

Skolotājs nometa grāmatiņu uz galdu, nolaidās no savas augstības, piesteidzās Daukam un, satvēris to pie auss, izvilka no sola un kļiedza pēc sievas, lai nesot stirnas kāju. Dauku atkal nomizoja, skolotājam atkārtotot: „Tici, nelieti, tici!“ Bet pēdējais, lai paturētu savu autoritāti un pierādītu, ka zeme tiešām griežas ap sauli, atkal uzkāpa savos augstumos un, izgludinājis grāmatiņai lapas, turpināja lasīšanu. Dauka, pārkozdams svelošās sāpes, daudz tur nesaprata, atminējās vēl tik to, ka to varot redzēt uz jūras.

„Tagad salst,“ viņš prātoja, „kādu svētdienu būs jāiet skatīties. Kas tad, aizmetīšos ar stiķi, tad redzēsim, kam taisnība... Bet ja viņa patiesi grieztos?“ Viņš iesmējās... „Tad mēs visi nokristu kā zvirbulēni no jumta.“

Viņš nosmējās par savu taisnību, tā kā skolotājs jau atkal sāka griezt uz viņu veselo aci, bet biedri to iesau-

kāja par dullo Dauku, kas reiz nozadzis zvejniekam laivu, lai redzētu, kur zemei mala.

„Kā viņi to zin?“ zēns prātoja. „Un par sukām ari! Būs, rasi, Zvīnis pats izstāstījis.“

Sestdien, Daukam pārnākot mājā, māte to jautāja, vai pērienu ari dabūjis.

„Tu domā, ka ne? Nomizoja trīs reizes.“

„Par ko tad tevi mizoja?“ māte prasīja.

„Rasi par to, ka skolas kungs melo,“ puika prātoja.

„Nu, sāci man tik muldēt niekus,“ māte draudēja, „ka' dabūs zināt krusttēvs, nomizos atkal nežēlīgi. Ak, es nabaga atraitne, kur ņemšu taisnību, kur patiesību.“

„Patiesība ir kaila un veca, kā Skudras Kača,“ zēns izskaidroja, rasi gribēdams pierādīt mātei, ka pēc šīs lietas nav vērts ilgoties.

Tik jūra nemaz negribēja aizsalt. Puika skrēja uz turieni katru sestdienu, bet viņa — kā stāvēja vaļā, tā stāvēja. Un nedēļas steidzās. Dauka katru pirmdienu gāja uz skolu, klasē sēdēja mazāk, bet vairāk laiku pavadīja pa skolotāja guļamistabu un virtuvi, gan šūpodams bērnu, gan kasīdams kartupeļus.

Kādu pirmdienas rītu, jau labi uz pavasara pusi, aizbildnis ienāca istabā. Padevis labu rītu un nosēdies pie loga, viņš sabāza rokas kabatās un, acis nodūris, skatījās plānā.

„Saki jel, ko tad tu pa visu šo gaŗo ziemu iemācījies skolā?“ tas jautāja taisni zēnam.

„Tiesa, tiesa,“ māte pabalstīja brāli, „ko tu esi iemācījies?“

„Neba velti sūtīju,“ māte nopūtās, atspiedusi vaigu rokā un rokas elkonu otras rokas delnā.

„Kas man tur bija ko iemācīties?“ atbildēja puika. „Bērnu šūpo skolā gluži tāpat, kā citur; virtuvi tāpat

mēž, spaiņus un kubliņus arī neberž citādi; ja esmu mācījis, tad tik, kā izskalot bērnam drānas.“

„Nu, bet no gudrībām?“ aizbildnis jautāja, „ko no tām esi mantojis?“

„Kas tur ko iemantot!“ Dauka atmeta ar roku. „Rasi, ja māte būtu aiznesusi kādu ķoci mencu vai plekstu, tad dabūtu zināt visu, kā ir, bet tā?...“ Viņš otrreiz atmeta ar roku.

„Neba skolotājs melos,“ māte iesaucās.

„To tak pats savām acīm varu redzēt, ka zeme negriežas!“ Dauka izsaucās.

„Tā jau gan šos laikos tie skolotāji melš, ka griežoties,“ aizbildnis apliecināja. „Bet kas tad no klibā skrodera par skolotu vīru, ja jau grib zināt visu patiesību, kā īsti ir, tad jau varētu paprasīt mācītājam, tas, droši, zinās un arī pateiks taisnību, jo tādi vīri nemelo!“

„Aha!“ Dauka izsaucās, „tādi vīri nemelo!“

„Nu ja, lai nu paliek mācītājs,“ aizbildnis uzņēma citu valodu, „kad jau tur skolā tev tik liek auklēt bērnu un darīt kalpones darbus vien, tad tu labāk vairs uz turieni neiesi.“

„Nez', vai nederētu nodot amatā,“ aizbildnis pēc brīža sacīja.

„Laivas un tīklus jūs tā kā tā tik viegli neiegādāsi; būs jāiet pie otra par strādnieku, tad jau labāk amatā; būs, kad gadus izstāvēs, pats savs kungs.“

„Kā brālis zin, tā lai dara,“ māte sacīja, lai iet arī labāk par amatnieku.“

Tā tad Dauka uz skolu vairs negāja.

„Vai ta' uz baznīcu, māt, nekad vairs neiesim?“ viņš kādu dienu iejautājās; „neba dzīvosim kā skaidri pagāni?“

Šos vārdus tas daudreiz bij dzirdējis no tēva. Māte viņā noskatījās, kā brīnīdamās.

„Top jau prātīgs, kā liels cilvēks,“ tā sevī nosprieda, bet dēlam nekā neatbildēja.

„Ja tev būtu kažoks,“ māte sacīja nākamās svētdienas rītā, „tad jau varētu iet uz baznīcu. Ja gribi vilkt tēva puskažoku, tad iesim, es ar' neesmu ilgi bijusi, bet tas tev vilksies pa zemi.“

„Par to nekas,“ Dauka sacīja, bet pār ģīmi tam pārvilkās kā saules stars. „Andža tēvam kažoks arvien velkas pa zemi.“

Un tā tad viņš nomazgājās, apvilka mugurā tēva kažoku un gāja ar māti uz baznīcu. Kilometriem tāļu aiz kāpām izplatījās vientulīgs balts klajums. Tās bija jūrmalas lankas, kas citā gada laikā vilņojās raibām puķēm un izplatīja saldu smaršu. Tagad tomēr šie citkārt no tūkstošiem bišu apdzīvoti plašumi gulēja kā nomiruši, valdot vispāri dziļam klusumam. Šur tur tik reizēm aizlaidās zemu, zemu lidodama, kāda vārna, šad tad tikai, pēc gariem starpbrīžiem, ausis sasniedza viņas vienmuļīgā, sērā ķērķšana. — Dauka lika skatiem aizlidot līdz pat apvārkšņa malai. Vietām tik lielā sniega plašumā melnoja mazs melnumiņš — zvejnieku būdas vai jūrnieku mājas. Pa reizei debess malā parādījās ir tādi melnumiņi, kas kustējās uz priekšu un, nākdami tuvāk, tapa jo lielāki. Tie bija vai nu baznīcēni vai arī žīdu uzpircēji, kas veda zivis. Taisni priekšā, uz kuriem ceļš veda, pacēlās pret apvārkšņa malu tornītis. Kažoku plati vaļā un cepuri labi pakausī, Dauka soļoja mātei līdzās liela cilvēka soļiem, nebēdādams, ka mantojums no tēva tam svarīgi vien nospieda plecus. Nosarkušiem vaigiem un galvu augsti pacēlis, viņš aplūkoja sniega villainē ietīto pasauli savā priekšā. Jo tālāku tie gāja, jo vairāk sāka pārvērsties skats. Šur tur no sniega neapklāti stāvēja jau kadiķi, apkārt zaķu nomīdīti no vietas. No viena krūma tiem gandrīz vai no kāju apakšas pacēlās liels

leitans un, pārlicis ausis pār muguru, laida ķekas vaļā uz kāpu pusi.

„Vai tu redzi, kāds zaķis!“ māte iesaucās. „Tad ta aizskrien cepetis.“

Dauka paskatījās viņā un jautāja mātei, vai tāļu vēl ko iet līdz baznīcai un vai ziemu ceļš vedot turpat caur mežu.

„Caur mežu, caur mežu,“ atteica māte.

Jo tuvāku tie mežam nāca, jo vairāk kažoks zēnam novilka plecus, bet viņš saņēmās par jaunu — neba liels tas upuris, kuŗu nesa patiesībai par godu. Viņš bija pārlicināts, ka mācītājs tam izteiks visu, kā ir.

Pēdīgi tie mežam bija gluži tuvu. Tur viņš stāvēja, stiepdams stīvās galotnes aukstā, skaidrā dzidrumā; pie kājām vilņiem līdzīgas sniegu kupenas, pāri bāli-zilganā debess velve. No sacietējušu, dažādi izlikumotu sniega segu apakšas atsvabinājušies zari sniedza tiem pār galvām savas par ledus adatu čumuriem pārvērtušās skuļjas, bet sīkas kristala zīlītes, sastādījušās dažādās puķītēs, apviņa brūnos stuburus no celma līdz pazarēm. Šurpu no augstuma puses neielauzās neviens saules stars, tāpēc viss bija balts, vienāds, bez mirdzuma un vizuma un, likās, arī bez dzīvības. Bet tomēr, lai gan tas stāvēja dziļi sniegā, lai gan bija pilns auksta, klusa gaisa un no vietas aplāts ar sārnu, mežs tomēr dzīvoja. Viņa saltā, ēnainā klēpī, zem klusā auta slēpās un uzturējās tūkstošām dzīvību, kā to rādīja tās pēdas un iemītie taki, kas te gāja krustiņiem šķērsām. Tur vāvere pārskrēja pār ceļu, tur, visādi likumodams, aiztecēja sarmuliņš, vēl dziļāk aizstiepās, kā sarkana strīpa, manīgā lapsa.

„Ak tu mūžs, kas te to zvēru!“ māte iesaucās. Un nevien apakšā valdīja dzīvība, arī augšā, zāros, kustējās un priecājās dzīvi radījumi. Tur sniedzīte knābāja kādu čiekuru, tur zīlīte spurdzēja, pa zariem smalki, sīki spieģ-

dama, tur atkal žagata, gaŗo asti izslējusi taisni kā slotas kātu, pārskrēja uz citu koku.

„Vai te, Daucīt, nav jaukāk, kā pie mums?“ māte vaicāja.

Bet Dauka no visa tā gandrīz nenieka neredzēja un nedzirdēja, viņš tik spriedelēja un gudroja, kādu ziņu dzirdēs no mācītāja.

Pēdīgi arī baznīca bija sasniegta. Bija tas koka dievnams, ar tādu pat koka tornīti un krustu galā, bet apkārt tam stāvēja vecas liepas, kļavas un bērzi, arī piesārmojuši, lai gan ne tik, kā mežā. Pa celiņu no kroga steidzās cilvēki, jo tornī pašreiz zvanīja. Dauka apstājās uz taciņa un, augšā skatīdamies, klausījās. Viņa ausīm šī zvanīšana tagad izklausījās gluži citāda, kā vasarā, daudz skanīgāka, jaukāka. Te tas dabū grūdienu sānos un nokrīt sniegā. Baznīcēni aizsteidzas tam gaŗām un ieiet dievnamā; turpat tas redz līdz ar tiem iespraužamies māti.

Uzcēlies un nopurinājies no tēva kažoka sniegu, Dauka atminējās, kādēļ īsti nācis. Mazliet tam sametās gan tā kā bailes no mācītāja, bet kad jau reiz atnākts, tad vajaga arī izlietot savu nākumu, jo reiz tak jātiek ir pie patiesības.

Dauka zināja, ka mācītājs, kad draudze dzied, uzturas ģērbkambarī, un tagad pašreiz draudze dziedāja. Viņš zināja, kuŗas durvis ved uz turieni un, vēl reiz saņēmis visu dūšu, gāja iekšā. Durvis atvēris, tas ietika mazā priekšīnā, — atvēris otras durvis, viņš atradās siltā istabā, kur bija daudz patīkamāki, nekā mājās un skolā. Pašā stūrī pie loga, lielā krēslā sēdēja mācītājs ar brillēm uz acīm, tik šīs bij skaistākas par tām, kuŗas skolas kungam mēdza stāvēt visvairāk uz pieres. Mācītājam priekšā uz galda atradās liela grāmata. Kas pret šo bija tā mazā, saburzītā grāmatiņa, no kuŗas skolas kungs tiem lasīja priekšā par to, ka zeme ir apaļa un vēl griežas ap sauli... Uz loga stāvēja tāda kā krūze un viņā kāds šķidrums, kuŗu gaiši varēja izšķirt caur trauka stikla sienām. Līdzās atradās lādīte ar daudz nodalām. Viņās atradās dažādi daikti. Vienā pat tādi, kā tas, kuŗu tiem skolā zīmēja uz sienas kriņģeļa veidā, tik ar to starpību, ka tam tur bija iespiesta tik viena mala, kamēr šim abas. Bet tur jau atradās arī tas ar to vienu malu, tik trūka priekšā likās kājas, ar ko atspertieis.

Mācītājs rasi nebija dzirdējis zēnu ienākam, jo vēl arvien tas likās lasām lielā grāmtā. Dauka bij dzirdējis, ka baznīckungam jābučojot roka, tāpēc, pastāvējies kādru brīdi un visas lietas pamatīgi aplūkojis, tas piegāja mācītājam un nobučoja roku. Mācītājs pavērās zēnā, noglaidīja tam vaigu un sacīja:

„Labi, labi, bērns.“

Tad viņš atkal nogrima lasīšanā, bet Dauka stāvēja

un pārdomāja. Viņam izlikās, ka nav labi, traucēt cilvēku darbā un tas sāka kaunēties.

„Vai tev kāda vajadzība?“ sirmais vīrs laipni jautāja, pagriezis uz zēnu mīlīgās acis.

Tas puikam iedeva dūšu. Viņš piegāja tuvāk un, lielā grāmatā rādīdams, jautāja ar nosarkušiem vaigiem:

„Šinī grāmatā ir patiesība?“

Mācītājs atgriezās krēslā un sāka aplūkot zēnu tuvāki. Nolasīdams, rasi, viņam no ģīmja, ka tam ļoti rūp atbilde uz šo jautājumu, viņš uzlika roku grāmatai un, tāpat Daukā skatīdamies, sacīja:

„Šī grāmata ir bībele un viņā ir patiesība.“

„Tad jūs man arī rasi varēsiet pateikt, vai zeme ir apaļa kā lode un griežas ap sauli?“

No mātes tas bij dzirdējis, ka tādiem vīriem nevarot sacīt „tu“, bet ka tie jāuzrunā ar „jūs“.

Mācītāju tāds jautājums, likās, visai sāka interesēt; viņš pagriezās uz zēnu vēl vairāk un, atspiedis abas rokas ceļos, taisījās viņu iztaujāt; te atvērās durvis un kāds izbāza ģērbkambarī galvu. Draudze vairs nedziedāja, tik ērģeles vēl skanēja, papriekšu dikti, tad allaž jo lēnāk un klusāk.

Mācītājs uzcēlās kājās, aiztaisīja lielo grāmatu un palika padusē. Tad tas atgriezta ģīmi pret Dauku un sacīja:

„Pagaidi šepat, kamēr atnākšu.“

To teicis, viņš pazuda aiz durvīm.

Drīz Dauka viņu dzirdēja runājam un draudzei kaut ko stāstam. Tad atskanēja ērģeles. Pēc īsās dziesmas baznīckungs atkal kaut ko teica, tad ērģeles ieskanējās par jaunu un mācītājs iznāca ģērbkambarī, pavadīts no vīra, kuŗu Dauka nepazina. Nosēdies savā krēslā, viņš pārlika vienu kāju pār otru un pieaicināja zēnu tuvāk.

„Tā tad par zemi tu gribēji zināt?“ sirmais kungs

vaicāja un smaidi tam pārskrēja pār krunkaino ģīmi līdz pat acu stūriem, bet šis smējās un smējās, tā kā Daukam tapa jau gluži omulīgi ap sirdi.

„Vai zeme ir apaļa un griežas ap sauli?“ Dauka atkārtoja savu jautājumu.

„Vai tas tev izliekas brīnišķīgi?“ mācītājs jautāja. Dauka pameta ar galvu.

„Un ja tas tiešām tā būtu?”

Zēns lūkojās viņā lielām acīm.

„Ja, mans bērns, zeme ir apaļa un griežas ap sauli,“ mācītājs apstiprināja, noglaudīdams zēnam galvu. „Tev brīnums, ka mēs nenokrītam? Redzi, bērns, Dieva darbi ir vareni, viņam iespējamās tādas lietas, par kurām mums, nabaga cilvēkiem, nevar būt pat ne mazākās jausmas.“

Dauka runātāju vēl arvienu uzlūkoja lielajām acīm un šad tad pameta ar galvu.

„Tagad tu tici?“

„Tagad es ticu, jo zinu, ka baznīckungs nemelo,“ puika atteica.

Pār sirmā vīra seju atkal pārlaidās tas pats smaids un abas acis izstaroja laipnību.

„To neesmu izgudrojis es,“ viņš izskaidroja, „pie šīs patiesības cilvēki ir nākuši pamazām, pa gadu tūkstošiem un tie, kas to atrada, bija lieli vīri, no Dieva apdāvināti ar augstu saprašānu. Gan mēs neredzam, ka zeme griežas ap sauli, bet tie, kas iet augstākās skolās, tie to saprot gluži viegli.“

„Bet uz jūras varot redzēt,“ Dauka iemetās valodā.

„Uz jūras? Ak ja, tiešām... ka zeme apaļa kā bumba, bet nevis kā ripa, kā tas izliekās uz pirmo aplūkošanu, to varam nomanīt arī uz jūras. It īpaši labi tiem tas noskārstams, kas brauc tāļu jūras ceļu.“

„To esmu braucis!“ puika iesaucās.

„Braucis?“ mācītājs jautāja, „kur tad esi bijis? Izstāsti.“

Un Dauka sāka stāstīt par to, kā viņš gribējis zināt, kas aiz tās likās strīpas, kur ūdens ar debesi saejot kopā, īsti esot, par laivas paņemšanu no kaimiņa, par kaijām un to, ka lietas, kad no tām atbraucot tāļu nost, topot mazākas. Neaizmirsā ari piebilst par Andža tēvu, par princi, kas gājis meklēt kailo patiesību un par sukām, kuŗas tas dabūjis no aizbildņa un Zvīņa par laivas ņemšanu.

„Tas jau būs tas Žaunu Mades puika,“ svešais vīrs, kuŗš pirmīt izbāza galvu un pēc tam ar mācītāju reizē ienāca ģērbkambarī, sacīja.

„Ak tās atraitnes?“ mācītājs piemetināja.

„Tās pašas,“ svešais teica, „viņu jau par to laivas ņemšanu sukājuši tā, ka sagulējis divus mēnešus slim.“

Mācītājam savilkās uzacis. Noglaudījis puikam vaigu, viņš tam vēl izstāstīja, ka augstās skolās jo viegli

saprotams arī tas, kas aiz tās strīpas. Tad viņš izvilka naudas maku un iedeva zēnam sudraba gabalu.

No tā laika Dauka staigāja kluss un domīgs, skrēja katru dienu uz jūru, bet viņa, taisni kā par spīti, ne domāt nedomāja uz aizsalšanu, — gluži otrādi: laiks atmetās itin silts un sniegs sāka kust.

Kādu dienu būdā atkal ienāca aizbildnis. Padevis labdienu un nosēdies pēc ieraduma pie loga un sabāzis rokas kabatās, tas skatījās grīdā un teica:

„Tev, mās, cūkas gaļa rasi jau izgājusi?“

Māsa, kuŗa cauru ziemu pelnījās ar vērpšanu un aušanu un tagad pašureiz beidza vērpt pēdīgo kodelu, apstājās darbā un, atspiedusi vaigu rokā, nopūtās.

Drīz jau vairs nebūs ne skripatas,“ viņa sacīja. „Par to rubli, ko iedeva mācītājs, nopirku vienu sivēnu, kamēr tas paaugs, aizies viss pusgads, būs jau atkal jā-sītas bēz pavalga. Labi, ja uz vasaras svētkiem, kad vārnām bērni sāks vadāties, tiksim pie garda kumosīņa.“

Aizbildnis pakasīja aiz auss, tad teica:

„Dauka būs jānodod amatā, vai nu pie skrodeŗa vai kurpnieka. Varētu arī pie kalēja vai galdnieka, bet puika par jaunu.“

Māte nopūtās un klusēja.

„Uz ko tev prāts vairāk nesas?“ aizbildnis jautāja zēnam.

Dauka noskūpstīja viņam un mātei roku.

„Tad jau labāk sūtāt mani uz augstām skolām vai arī tāļu jūras ceļu,“ viņš sacīja.

Māsa ar brāli saskatījās.

„Vai esi neprāts, puika?“ pēdējais izsaucās. „Dievs to zin kur tu tādas gudrības ņēmi.“

Māte atkal nopūtās.

„Ja, Dievs to zin,“ viņa piekrita brālim...

Bet dienas nestāvēja uz vietas.

Pagāja Jurgis, Daukas neņēma ne skroderi, ne kurpnieki, — kur likšot tādu jaunu, izmaitāšot tik drēbi un ādu.

„Tad lai iet par ganu,“ aizbildnis nosprieda, „nospelnīs mazākais priekš ziemas pārtiku, varēsiet kādu laiku vilkties cauri.“

Tā Dauku nodeva par ganu tāju pašā pagasta malā pie pārtikuša saimnieka.

„Neganīsi tu man labi,“ aizbildnis noteica, „un dabūšu dzirdēt par tevi sūdzības, tad labi nebūs.“

Un Dauka sāka dzīt ganos. No rītiem gan agri vajadzēja celties, bet drīz tas bij apradis ar šo būšanu. Ganības atradās mežā, tur dziedāja putni, tur redzēja zaķus un vāveres, bet kas tas lielākais, tur varēja visādi izgudroties par tik svarīgām lietām, kā zemes apaļumu un griešanos ap sauli. Turklāt no turienes arvienu varēja aplūkot to lielo, balto namu ar sarkano jumtu un veselu rindu logu. Nez', kas tas varēja būt par namu? Rasi baznīca. Bet baznīcai jau bija tornis un svētdienām tur zvanīja. Gan arī dzirdēja zvanam tur tanī lielā namā, bet tā bija tāda sīka, smalka zvanīšana. Un kas tas brīnišķīgākais, tur zvanīja darbdienās un cilvēki salasījās darbdienās, lai gan mazi, bet taču cilvēki. Rasi tā bija skola! Ja, ja, tā varēja būt skola, — bet kas tad par varenu! Rasi augstā skola, par kuŗu teica mācītājs?

Ja augstskola, tad gan visādā ziņā vajadzēja turpu nokļūt, nebūtu tik lopi ganāmi. Dažreiz gan daži zēni atskrēja līdz mežmalai, bet tad tūliņ atskanēja zvaniņš un visi tie gurbu gurbām devās atpakaļ.

Kādu dienu Dauka palaida lopus līdz pašai meža malai. Pie lielā nama stāvēja daži puikas un kaut ko darija. Viņš skatījās labi vērīgi.

„Smēķē!“ Daukam paspruka.

Viņam lieli brīnumi, ka tie smēķē, bet, apsvēris lietu, nosprieda, ka augstās skolās rasi arī smēķējot.

Viņš ļoti vēlējās, kaut kāds būtu atskrējis uz mežu, bet, nevarēdams sagaidīt, sāka saukt un māt ar roku. Puikas pacēla galvas un skatījās. Dauka kļiedza un meta ar roku un, zēniem sākot smieties, smējās līdzī, bet meta vēl arvien ar roku un aicināja... Viņš jau gribēja mest mieru un dzīt savu baru dziļāk mežā, te ieraudzīja, ka divi zēni skrēja uz mežu, ko tik varēja... Dauka palēcās no prieka un sasita plaukostas.

„Kas tev ir?“ puikas jautāja.

„Vai tā ir skola?“ viņš prasīja.

„Kā tad, skola,“ tie svarīgi atteica.

„Augsta skola?“

Skolēni saskatījās un sāka smieties.

„Kāpēc tai vajaga būt augstai?“ viņi jautāja.

„Tāpēc, ka viņa liela, tāpēc, ka tai vesela rinda logu, balti mūri un sarkans jumts,“ Dauka izskaidroja.

„Mūsu skola pret šo — skaidrais cūku būcenis.“

Puikas atkal sāka smieties..

„Kad tā, tad mūsu skola pret jūsu gan augsta skola,“
tie sacīja. „No kurienes tad esi?“

„No pašas jūrmalas,“ Dauka atbildēja un tad piemetināja: „Vai jūs saprotat, ka zeme apaļa un griežas ap sauli?“

Puikām no jauna paspruka skaļi smieklī.

„To mēs saprotam itin viegli,“ viens ņēmās izskaidrot.

„Zeme ir apaļa un griežas vispirms pati ap sevi, tas ir — ap savu asi.“

Dauka sasita plaukstu.

„Ap sevi!“

„Ap sevi no vakariem uz rīta pusi,“ skolēns izskaidroja ar profesora svarīgumu.

„Vai to var redzēt?“ Dauka pētīja.

„Kā uz delnas,“ skolēns atbildēja.

„Hm,“ Dauka domīgi norūca, „tad derētu noiet paskatīties. Vai tur laiž iekšā?“

Skolēni saskatījās.

„Iekšā tur nelaiž neviena,“ tie paziņoja.

„Ak skāde!“

„Kas tev par skādi?“

„Es gribu redzēt.“

„Vai zini ko?“ viens no skolas zēniem sacīja, „redzēt tu vari dabūt gan, ja proti tik pieķert pilnu ķoci vēžu.“

„Vēžu? Kur lai tos ņemu?“

„No kuņām mājām esi? Tak no Škiltavām?“

Dauka pameta ar galvu.

„Nu lūk! Tūliņ domāju. Kas tad tev ko nepievēžot pilnu ķoci? Jums upe tek gar pašu durvpriekšu; ja tik tev nav bail no ūdeņa un vēžu kājām, tad par stundu ķocelis pilns.“

„Ko tad lai daru ar vēžiem?“ Dauka jautāja.

„To tev pateikšu,“ tam atbildēja, „tik zini, man par pateikšanu pilnu kabatu.“

Dauka pameta ar galvu.

„Redzi, lieta šī. Tu savēžo pilnu ķoci un atnesi, nododi mūsu skolotājam, — viņš ir ļoti kārs uz vēžiem, — tā tad atdodi skolotājam vēžus un palūdzi, lai parāda tev, kā zeme griežas ap savu asi un ap sauli. Saproti?“

„Saprotu. Vai jūsu skolotājam abas acis?“

Puikas sāka smieties, apkārt lēkādami.

„Vai tad tavam skolotājam bija viena pati?“

„Viena bij balta kā briedene,“ Dauka sacīja, nesa-prasdams, kas tur ko smieties.

„Kā tad tevi sauc?“ jaunie paziņas jautāja.

„Par Dauku,“ viņš atbildēja.

Ar to valodas beidzās. Skolā sāka šķindināt un puikas laida atpakaļ, ko kājas izturēja.

Bet Dauka gudroja, kā tikt pie vēžiem.

„Es esmu jūrmalas cilvēks un vēl nezināšu, kā tikt pie vēžiem. Ekur liela lieta, upele, — izlasīšu visus, kā sakārņus.“

Viņš dzina lopus mežam cauri uz viņa malu. Tur pa šauru pļaviņu tecēja pār oļiem upīte, bet otrā pusē atkal iesākās mežs. Šinī mežā varēja ganīt, cik gribēja, tas piederēja kronim, bet tanī tur, — lai tik lūkojot laist govīs, tūlīņ mežsargs būšot čuprā un vedīšot uz muižu, kur uzskaitīšot ar bērza jumpravām, cik lienot.

Dauka nosvieda svārciņus, uzlocīja bikses un brida upē. Uzlocījis arī krekla piedurknes, viņš bāza rokas pacerēs un vilka laukā gluži nosūnojušus vēžus, gatavus sakārņus. Gan dažs nelūgtam viesim neganti saknieba pirkstus, ka bija jālec vai stāvus gaisā, bet kas bija šis upuris pret sagaidāmo baudu, kad dabūs redzēt, kā zeme griežas ap savu asi un sauli. Ap asi! Tas ir gluži tāpat, rasi, kā kad ritenis griežas ap ratu asi? — Kuŗu vēzi

noķēra, to svārku piedurknē, kuŗu noķēra to piedurknē, kuŗām aizsēja vispirms galus. Pievēzojis abas piedurknes, Dauka sadzina lopus mājā, paēda ātri pusdienu un steidzās caur mežu uz skolas namu. Saticis ārā dažus puikas, viņš tiem jautāja, kā tikt pie skolas kunga. Zēni tam parādīja ceļu. Iegājis virtuvē, viņš apstājās un turēja savīstītos svārkus rokās, piespiedis pie krūtīm.

„Vai skolas kungs iekšā?“ tas jautāja, padevis labdienu.

„Iekšā, iekšā,“ atbildēja kalpone. „Kas vajadzīgs?“

„Ir runāšana,“ Dauka atteica.

Kalpone, zēnā noskatījusies, iegāja un pēc brītiņa iznākusi, lika tam iet. Tur stāvēja garš kungs ar lielu bārdu un ūsām.

„Labdien,“ Dauka sveicināja un piegājis, nobučoja skolas kungam roku.

„Kas tev tur rokās?“ šis jautāja.

„Atnesu jums vēžus, ko uzkost,“ Dauka sacīja, sniegdamš vīstokli.

„Kas, ko tu teici?“ skolotājs pabargi uzsauca, „vēži?“

„Atnesu vēžus.“

„Kas tu tāds esi? No kurienes?“

„Esmu tepat no Škiltavām, aiz meža.“

Kalpone stāvēja durvīs un taisīja ļoti jocīgu ģīmi.

„Ienes kādu bļodu,“ nama tēvs pavēlēja.

Dauka izbēra vēžus no abām piedurknēm, — bļodā visi nesagāja, citi nokrita augšpēdu uz grīdu un sāka griezties riņķī, ātri astēm plaušķinādami.

„O,“ skolotājs priecājās, notupdamies pie bļodas, „tev jau vareni laimējies, esi savēzojis pašus sēkleniekus. Cik tad par viņiem prasi?“

„Gribu redzēt, kā zeme griežas ap sauli,“ puika izteica savu vēlēšanos.

„Kā zeme griežas?“

Kalpone sāka smieties.

„Jā, kā zeme griežas ap sevi un sauli,“ Dauka izskaidroja.

„Tas puika jau dulls!“ viņa nevarēja noturēties, neizsaukusi.

Dauka sāka viņā noskatīties izbrīnējies un priecīgs.

„Vai tu no mūsu puses?“ viņš vaicāja.

„No tavas puses?“ kalpone jautāja, plati izšķielēdama muti, „kā tad tā? No kurienes tad esi?“

„No jūrmalas,“ Dauka atteica, „vai tad manis nepazīsti?“

„Kā man tevi pazīt? Redzu tevi pirmo reizi.“

„Un tomēr zini, ka mani saukā par dullo?“

Skolotājs arī sāka smieties, bet tad izsūtīja kalponi laukā.

„Tā tad gribi redzēt, kā zeme griežas?“ tas prasīja.

„Labi, rādīšu tev, kā zeme griežas.“

Viņš izgāja un pēc brītiņa atkal ienāca atpakaļ, nes-

dams abās rokās tādu savādu daiktu, kuŗu nostādīja uz galda pie loga. Tad tas sāka griezt tādu kā tecilas roku, tik daudz mazāku, un nu tik bija ko redzēt, kā viss griezās riņķī, šņākdams un rūkdams, gluži pēc ratiņa spoles.

„Šī te ir zeme,“ skolotājs izskaidroja, „tas tur ir mēness un te stāv saule.“

Dauka stāvēja muti atplētis.

„Bet mēness ir liels,“ skolotājs turpināja, „zeme vēl lielāka un saule daudz, daudz lielāka.“

Tad viņš tam izskaidroja, ka zemi nekas netur, tāpat arī sauli un mēnesi, ka viņi turoties tik caur Dieva varu, kas tiem liekot griezties vieniem ap otru.

Vēl Dauka lika priekšā jautājumu par zemes apaļumu un jūŗu, tad teica skolotājam ardievas, paņēma svārkus un gāja savu ceļu.

Caur mežu ejot viņš domāja un brīnījās, bet nenieka nevarēja saprast... To viņš gan zināja, ka mēnesis griežas ap zemi un līdz ar viņu ap sauli, bet kā tie var noturēties paši no sevis, to tas nesaprata. Mācītājs un skolotājs gan bij izskaidrojuši, bet ej tu saziņi. Viņš atmeta ar roku.

„Šī gan, rasi, nebūs tā augstā skola,“ tas pēdīgi nosprieda un sāka skriet, jo dzirdēja govīs maujam. Patiesi, tur jau arī nāca Cielava, tā arvienu gāja citām pa priekšu. Dauku ieraudzījusi, viņa apstājās un — skatīdamās atpakaļ, izstiepa kaklu un māva pilnā rīklē, it kā tām, kas nāca pakaļ, kaut ko paziņodama.

„Pagaid' tu man, draņķi!“ tas izdzirda niknu balsi.

Tā bija pati saimniece.

„Mums jāizskrienas, jāizsaukājas, jāizmeklējas un šā dēļ jāiztur bailes,“ viņa bārās, ar dūri no tālienes draudēdama, „bet šīs vazāsies apkārt. Mēs viņam maksāsim, mēs viņu baŗosim, lai dara blēņas, un paši priekš šā dzīsīm ganos! Pagaidi tik, pārdzīsi tu vakarā mājā,

gan tevi saimnieks tad slodzīs. Ja vēlreiz kaut ko izdarīsi, tad zini, ka aiztriekšu ratā.“

Viņa nometa žagaru, apstājās un, abas rokas iespie-dusi sānos, skatījās zēnā.

„Tā kā tu man labi nogani,“ viņa tad sacīja jau lēnā-kā balsī, „uz upi vēžot neej, lopus neguldini un pats neguli.“

To teikusi, tā aizgāja uz mājas pusi, bet Dauka pa-lika pie savā ganāmā pulka.

Vakarā to saimnieks mazliet gan iesukāja, bet tas bija nieks pret krusttēva un Zviņa slānīšanu.

„Kad esi gans,“ saimnieks sacīja, „tad gani kā pie-nākas un nedari blēņu.“

Dauka arī vairs negāja uz skolas pusi, viņš ganīja vairāk gar upmali. Caurām dienām tas tagad sēdēja un kaut ko grieza ar nazi. Reiz viņš tik tālu bija nogrimis savā darbā, ka pavisam aizmirsā lopus. Tad to iztraucēja kāda skarba balss.

„Ak tā, rakari! Tu man laidīsi savas govīs pa mui-žas audzi?“

Dauka izbijies uzlēca kājās. Viņa priekšā stāvēja vīrs ar bisi plecos un briesmīgi piktu vaigu.

„No kurienes tu esi?“ bargais vīrs uzsauca.

„No Šķiltavām,“ Dauka pateica.

„Nu, tad es pasacīšu tavam saimniekam, lai tev labi iešķiļ! Vai tu zini, diedelnieks, kur tavi lopi?“ mežsargs kļiedza, „visiem pārsitīšu strienus, lai tad tava āda maksā.“

Zēns visapkārt aplaida izbijušās acis, no govīm ne-bija ne vēsts. Tad viņš paskatījās uz upes pusi, — tur viņā malā, tās mierīgi ganījās muižas daļā, viena it omu-līgi staigāja pat pa mežu.

„Tūliņ ej, izdzeni!“ mežsargs bargi pavēlēja, „bet tās vienas govīs nemeklē, to liku aizvest uz muižu.“

Dauka rokas vien nolaida gar sāniem.

„Mīļais mežsargs,“ tas lūdzās, „esi tik labs un atdodi Cielavu.“

Viņš pat tam nobučoja roku.

„Tagad par vēlu,“ mežsargs mīkstāki teica, „drusku pēriena tev neko nekaitēs. Bet ko tu te dari?“ viņš jautāja, izspārdīdams kājām Daukas daiktus, kas tur zemē gulēja vienā čupiņā.

Dauka steidzoši sagraba savas lietas un sabāza kabatās.

„Kas tie par daiktiem?“ mežsargs jautāja.

Dauka izvilka vienu bumbu.

„Tā ir zeme,“ viņš izskaidroja.

Mežsargs iesmējās.

„Zeme? Tā ir vienkārša alkšņa bumba. Kur tu viņu nēmi? Vai pats esi izgriezis? Tad no tevis var iznākt labs amatnieks... Tā tad savas Cielavas nemeklē. Pateikšu saimniekam, lai iet uz muižu izpirkt.. Bez trīs rubļi jau nebūs,“ mežsargs piemetināja, tad, pārsviedis bisi šķērsu pār muguru, iegāja mežā, dodamies taisni uz Šķiltavu pusi.

Ar lielām bailēm un vainīguma apziņu Dauka pārdzina vakarā ganāmo pulku. Cielava jau māva laidarā, it kā sūdzēdamās par padarīto pārestību un tad atkal priecādamās par to, ka taisnība tomēr dabūjusi virsroku un šī atkal varot baudīt brīvību. Tā vismaz gana zēnam izlikās.

Suku Dauka nedabūja, bet saimnieks sacīja, ka trīs rubļi no viņa algas beigti. Turklāt tas piebilda, ka ziņojot aizbildnim, lai braucot šim pakal, jāmeklē citi gansi.

Dauka gadīja katru dienu krusttēvu atbraucam, bet tas nerādījās, varbūt bij uz jūras labi daudz darba. Tagad viņš uzlūkoja savu pulku, visur iedams tam pakal pa mežu un nelaizdams ne soļa uz pļavas pusi, bet ar

sauli, zemi un mēnesi darbojās vaļas brīžos, paslēpies kaut kur aiz kaņepēm vai pupām. Kādu dienu, uz vakara pusi, tas izdzirda pļavā balsis un smiešanos. Paskrējis skatīties, viņš ieraudzīja upmalā kungus un mazas meitenes plikām rokām, gandrīz līdz padusēm, un gaŗām kājām, kā gandrēniem.

„Ko ta' šie te darišot?“ viņš sevi jautāja.

Turpat stāvēja arī mežsargs ar pliku galvu un, likās, darbojās gar ķeselēm.

„Ahā! Uz vēžiem,“ Dauka izsaucās.

Viņš ieskrēja mežā. Cielava bij nolikusies uz gulēšanu un, acis aizmiegusi, gremoja. Nu, kad jau tā gulēja, tad vari būt drošs, ka citas ilgi negaidīs, bet darīs tai pakal. Patiesi, tur jau arī Dūmaļa, kājas saliekusi, lēni un apdomīgi laida zemē savu uzpūtūšos vēderu. Kas nu! Lai arī paguļas kādu brīdi... Vēlreiz aplaidis acis visapkārt un redzēdams, ka govīs un aitas kopā, viņš aizskrēja uz pļavu un no turienes tālāk līdz upei.

Meitenes klaigāja un smējās apstājušas mežsargu, bet paši kungi, izklājuši lakatus, bija nolaidušies uz tiem gaŗšļauku. Viens pat gulēja uz muguras un pūta gaisā zilus dūmu riņķīšus, otrs bija pielavījies pie tās cienmātes ar to ķoci. Varbūt viņai ķoci kaut kas bija, — tāds gards. Ja, tiešām, — tur jau arī cienmāte sāka krāut uz lakatu dažādas lietas un pat vienu buteli. Dauka atmeta ar roku un aizskrēja līdz tai vietai, kur otrā pusē mežsargs ar meitenēm dzīvoja gar ķeselēm. Viņš ātri uzlocīja bikses un paskrēja gabaliņu uz leju, tad iebrida upē un sāka meklēt pa pacerēm, — kuŗu vēzi noķēŗa, to azotē. Gan dažs tam brangi ieknieba, bet par to Dauka tikai smējās. Cik tak tāds vēzis mulķīgs, — viņam tik jāiebāŗ pacerē roka, vēzis pats tai pieķēŗas un liek sevi izvilkēt kā sakāŗni.

„Ko tu te dari?“ kāds smalkā balstiņā jautāja.

Dauka izslējās taisni, — krastā stāvēja viena meitene un viņā skatīdamās smaidīja. Viņš noliecās, iebāza roku kādā ālā un drīz pēc tam izvilcis, atkal saslējās taisni un izstiepa roku, — vienā pirkstā bija iekēries liels vēzis. Meitene sasita plaukostas un apbrīnodama lūkojās zēnā.

„Vai gribi?“ tas jautāja, iesviezdams vēzi zālē, viņai gandrīz pie kājām.

Mazā pakāpās dažus soļus atpakaļ, tad apdomājusies, aizskrēja, bet pēc pāris acumirkļiem bija atkal klāt.

šoreiz ar ķeseli rokā. Viņa to ielaida ūdenī, bet Dauka, piebridis klāt, pacēla vēžojamo aparātu un vilkdams no azotes vienu vēzi pēc otra, piepildīja viņu gandrīz līdz malām. Meitene lēkādama aizskrēja uz nometni, no kurienes atskanēja ļautra čalošana. Pēc laba laiciņa tā atgriezās atpakļ ar tukšu ķeseli rokā.

„Mamma ar papu taisīja lielas acis,“ viņa pavēstīja, „bet guvernante sasita plaukostas, kad es tai priekš deguna izstiepu roku, kurā karājās vēzis. Vai tu domā, ka man bail?“

Dauka papurināja galvu, par zīmi, ka tā nedomānot.

„Es ari bridīšu upē,“ viņa sacīja, „vai ja?“

„Te nav dziļi,“ puika atbildēja, „un ūdens ir silts.“

„Tad atkal pievēžosim manu ķeseli?“ mazā turpināja jautādama, un sāka noaut kājas. To padarījusi, tā iebrida ūdenī un, klibodama uz oļiem, iebāza roku pacerē.

„Vai tev kājas nesalst?“ viņa jautāja.

„Man? Nē,“ puika stiepa gaži un svarīgi, „esmu jūrnieks, kas man šī upele, — jūrā ūdens daudz aukstāks.“

„Mēs ari vienu vasaru dzīvojām pie jūras un katru dienu mazgājāmies,“ mazā svarīgi ziņoja, bet aprāva valodu un, ģīmi sāpīgi saviebusi, ar sparū izrāva roku no paceres, — pirkstā karājās liels vēzis, iekēries ar vienu kāju kā knīpstangām, kamēr otra izplesta meklēja pa gaisu, kur pieķerties.

„Vai, kā sāp,“ viņa sacīja klusu, ar otru roku mēģinādama atsvabināt saspiesto pirkstiņu.

Dauka piebrida un paskatījās ar zinātnieka skatu.

„To lietu viegli glābt,“ viņš drošināja un, saņēmis vēža kāju ar abām rokām, atsvabināja mazās pirkstiņu.

„Ak tu kalmuks tāds,“ viņš sacīja, „saspiedis itin zilu.“ Tad tas paņēma pirkstiņu savā rokā un pūta, kā bija redzējis darām māti, kad mazā māsiņa nodauzīja pirkstu. Pūsdams, tas apbrīvoja šo pirkstiņu, kurš bija tik apaļš, balti sārts, gandrīz caurspīdīgs un ar tādu nadziņu, kā izdreijātu no smalka kaula.

Dauka paskatījās ari viņas matos, kas tagad, strādājot izvēlušies, kuplām cirtām vīdamies, nolaidās līdz pleciem; paskatījās tuvāki viņas notvīkušajā sejiņā un lielajās acīs, tik zilās, kā pati debess, kad tā vasarā pasludina jauku dienu. Viņam tapa ap sirdi tā savādi, tik labi, kā vēl nekad nebija bijis. Tad tas palaida meitenes roku un turpināja vēžošanu, stāstīja tai par jūru, kā tas reiz

braucis ar laivu, teica par Andža tēvu, zemes apaļumu, mācītāju un kailo patiesību, par Skudras Kaču un visu, ko domāja un zināja.

„Patiesība nevar būt tik nejauka,“ mazā tam nepiekrita. „Mamma arvien saka, ka tā esot jauka.“

„Aha!“ Dauka izsaucās, „varbūt, ka ir pavisam divas patiesības, viena nejauka, otra jauka.“

„Tas ļoti var būt,“ meitene piekrita.

„Vai zini ko?“ Dauka jautāja, „es tev kaut ko došu.“

Mazā pacēla galvu un raudzījās zēnā.

„Man mājās kaut kas ir, bet vēl nav gatavs. Vai tu esi redzējusi sauli, zemi un mēnesi, kā tie griežas viens ap otru? Man jau viss gatavs, tik vēl nevaru izgudrot, kā tie lai grieztos riņķī.“

Meitene stāvēja ūdenī zēnā skatīdamās. Viņa pašreiz atdarīja muti, gribējama atbildēt, te no krasta atskanēja izmisis sauciens.

Viņi pavērās uz turieni. Malā stāvēja paveca sieviete un, ģīmi saviebusi un rokas sisdama, kaut ko dusmīgi kļiedza, ko Dauka nesaprata.

„Tā ir guvernante,“ mazā pačukstēja un ātri izrāpās malā.

Guvernante sacēla negantu troksni, atskrēja vēl tā, kuŗu Dauka domāja pašu cienmāti un pievienoja arī savu balsi, pikti tenterēdama, gluži pēc zoss. Reizēm abas rādīja ar roku uz viņu un guvernante pat nospļāvās. Mazā sāka raudāt un āt kājas, bet cienmāte, izvilkusi no kabatas baltu mutautiņu, slaucīja tai drānas.

„Fui, fui!“ Dauka tik dzirdēja un noprata, ka nestāv diezin kādā cieņā pie abām tenterētājām. Pēdīgi pienāca ir mežsargs un, ieraudzījis zēnu, sāka stāstīt, ka šis jau esot tas palaidnis, kas ielaidis lopus viņu audzē.

Dauka atminējās savu pulku. Ātri izkāpis malā un,

aizmirsis nolocīt pat bikses, viņš likās pār pļavu uz mežu, bet pakal tam noskanēja mežsarga draudi par pērienu un ādas vilkšanu pār acīm.

Govis, par laimi, visas vēl gulēja. Viņš sacēla tās kājās un sāka laist uz mājas pusi, bet mazā meitene tam vairs neizgāja no prāta. Tagad tas katru brīvdundu nosēdēja aiz kaņepēm, drāzdams, urbdams un gudrodams, bet nenieka neizgudroja; saule, zeme un mēness gan stāvēja savās vietās, bet kā ietaisīt, lai tie grieztos, ap to jautājumu Dauka velti lauzīja galvu.

„Es tai pielasišu veselu kārbu zemeņu,“ tam iešāvās prātā. Muižas audzē viņš bija redzējis vēl negatavas ogas toreiz, kad Cielavas dēļ tam atvilka no algas trīs rubļus, — tagad tās būs jau labi ienākušās. Uz vakaru, kad govīs krietni paēdušas, tas viņas apguldīs mežmalā un pats pārskries uz viņu malu.

Pret vakaru, kādu dienu, Cielava pati no sevis nolikās atpūsties. Acis aizmiegusi, kā jau arvienu, tā grieza riņķī žokļus un patikami nopūtās. Tai pakal arī Dūmaļa, ilgi nedomādama, nolaidās priekškāju ceļos, salieca tad pakalkājas un nometās pie zemes, nostenējās vien.

Tagad varēja būt drošs, ka citi lopi nekur neaizklidīs. Viņš tos sadzina barā, aplaida vēlreiz acis apkārt un sāka tad skriet uz upi. Upmalā tas noplēsa alksnim mizu, uztaisīja lielu kārbu un, pārbridis, devās audzē iekšā. Kas tur bija zemeņu! Tāds pulks, — sarkans no vienas vietas, un viena par otru lielāka, skaistāka. Jo dziļāki tas tika, jo brangākas tam šķita ogas, īpaši tur, kur laukumīnos saule sildīja kā ceplī un vējš netika klāt. „Saldas kā medus,“ viņš sprieda, lai gan medu nekad nebij baudījis.

Dziļāki audzē dzirdēja jautru čalošanu. Rasi arī tur lasīja zemenes. Viņa kārba jau bija pilna, tāpēc varēja iet aplūkot, kas tie tādi ir. Izgājis biezumam cauri, tas atradās kāda laukuma malā. Vietām tik auga pare-

tas eglītes. Pie vienas stāvēja piesiets mazs melns zir-dziņš, tāds skaists un apaļš. Iejūgts melnītis bija tādā kā solā uz riteņiem, bet aiz vienas eglītes Dauka ieraudzīja mazo meiteni, kurai gribēja ogas dāvāt. Sirds tam iesmējās, kā kad tur taisni būtu iespīdējusi mīlā saulīte. Pietecējās meitenei, viņš apstājās un smaidīdams sniedza tai kārbu.

Viņa ļoti apjuka, tad atkāpās kādu soli un taisīja nopietnu ģīmi. Daukam izlikās, kā kad pār sauleš ap-

spīdēto laukumiņu piepeši būtu pārskrējis ziemeļu vējš, tik auksts, tik auksts. Izstieptā sauļā tas vēl arvienu turēja kārbu, bet meitene meta ar roku. Viņai, likās, bija ļoti grūti neņemt pretīm dāvinājumu.

„Es nedrīkstu,“ viņa beidzot teica, „man aizliedza. Nedrīkstu nedz ar tevi runāt, nedz par tevi domāt. Es esmu baronese, baronese fon Sternfunkel.“

Viņa taisīja ļoti augstprātīgu ģīmi, bet drīz tas savilkās kā uz raudāšanu.

„Tu cits nekas nebūšot, kā mūžīgi tik kalps,“ viņa turpināja.

„Nekā!“ viņš izsaucās, „par kalpu ne par ko ne-

iešu. Kad būšu lielāks, tad vai nu iešu uz augstu skolu vai braukšu tālu jūras ceļu.“

Kārba tam izkrita un kāda daļa satura izbira zaļā zālē, kuŗu bagātīgi raibināja zemeņu sarkanās ogas un baltie ziedi. Tuvumā atskanēja līgsmi smiekli.

„Guvernante!“ mazā izsaucās un aizbēga.

Dauka ari sāka skriet, cik kājas nesa, izsteidzās no meža, pārlika pār pļavu un upi un atrada govīs guļam. Bet tas tam prieka nekāda nedarīja. Viņš nometās Cieļavai līdzās, apķērās tai ap kaklu un nogrima dziļās domās. Viņa platās zilās acīs izbrīnījušās lūkojās meža dziļumā, un kas tajās būtu paskaījies, tas viņās būtu lasījis lielu, lielu jautājumu. Naktī tam miera nebija, viņam vajadzēja ilgi, ilgi domāt par mazo meiteni. Pēdīgi asaras viena pēc otras sāka līt uz guļas vietu, viņam bija kauns no sevis, kauns par to, ka raudāja, — viņš, kas nebija izlējis nevienas asaras, kad Zvīnis ar aizbildni uz tikdaudz nedēļām to ieguldīja vājinieka gultā.

Tagad tas negāja ne ogot, ne vēžot, izpildīja tik savu amatu un brīvistundās dzīvoja gar sauli, zemi un mēnesi. Tā pagāja vasara, pienāca rudens un aukstas dienas. Kādu svētdienu aizbildnis tam atbrauca pakal. Saimnieks neaizturēja tos trīs rubļus, bet pateica, lai uz nākamo gadu derot atkal pie šī.

„Kas nu vairs lai sūta ganos tik lielu cilvēku,“ krusttēvs atteica, sabāzis rokas bikšu kabatās un raudzīdamies zemē, — „lai iet amatā. Meistars jau zināms, lai mācās par skroderi pie laika.“

Aizbildnis ratus piekrāva pilnus ar Daukas vasaras pelnījumu, saimnieks deva vēl pūru kartupeļu uzdevām — un zirdziņš sāka kustēties uz priekšu. Grūti, grūti nācās zēnam šķirties no šīs vietīņas; viņam bija, kā kad tas atstājis tur pusi no savas sirds. Viņš atskatījās uz mežu. Tas stāvēja gluži zaļš, pat vēl daudz zaļāks, nekā vasaru. Tur tālāk bij redzama grava, caur

kuŗu tecēja upīte, likumodama pa ŗauru pļaviņu, un tur pacēlās muiŗas meŗš — audze. Viņš atminējās vienu pēcpusdienu strautmalā, tad otru pēcpusdienu audzē. Cik jauki saulīte spīdēja un sildīja... Zemenes sārtoja un ziedēja, egles un puķes smarŗoja, putniņi dziedāja. Bet viņa stāvēja apjukusi un bija tuvu raudāŗanai. Nē, viņa nebija ļauna, to viņš sajuta savā bērna sirdī, viņa nebija ļauna...

Krusttēvs klusēja, drūmīgi sūkdams pīpi... Viņi izbrauca cauri meŗam. Tad aizbildnis sacīja:

„Mazās māsas mājās vairs neatradīsi.“

Dauka pagrieza uz viņu ļautājoŗas acis.

Kad aizbildnis atkal klusēja un tik sūca īso pīpīti, viņš ievaicājās:

„Kur viņu aizveda?“

„Pie Dieviņa,“ aizbildnis atteica un tad piebilda: „priekŗ Jāņu dienas nomira ar masalām.“

Dauka ilgi klusēja. Viņam tapa visai ērmoti, kā kad kāds būtu paņēmis ir otru pusi no sirds. Viņš domāja kādu laiku, tad vaicāja:

„Pie Dieviņa var redzēt, ka zeme grieŗas ap sauli?“

Krusttēvs ilgi neatbildēja, bet tad izņēma pīpi no mutes, un, paskatījies no sāniem puikā, sacīja:

„Tu pa ŗo laiku neesi gudrāks tapis...“

„Krusttēv,“ Dauka uzrunāja to.

„Kas ir?“

„Man ļoti ŗēl māsiņas.“

„Kā muļķis,“ krusttēvs atrūca. „Kur ŗim vajadzētu priecāties, ka mātei viens slogs no kakla nost, tur ŗis runā par ŗēlumu.“

„Bet tagad mums pilns vezums,“ Dauka ieminējās, „māsiņai no tā nekas nebūs.“

Viņš nopūtās un klusēja līdz ar aizbildni. Labu gabalu pabraukuŗi, tie satika puskarieti, kuŗu vilka divi zirgi. Puskarietē sēdēja resnā cienmāte un guvernante,

kuŗā Dauka atrada lielu vienādību ar Skudras Kaču. Bet tiem pakal, asti brīžiem vēcinādams, rikšoja melnītis; viņu brauca, solveidīgos ratos sēdēdama, mazā meitene. Dauka skatījās viņā, skatījās, nenovērzdamies, it kā brīnišķīgā parādībā, nedrīkstēdams kustināt locekļa, lai tā pēkšņi nepazustu. Ari viņa raudzījās zēnā, plati izplētusi acis, tad uzšāva zirdziņam un ātri pabrauca garām. Dauka nevarēja noturēties, — norāva cepuri un vēcinādams skatījās atpakaļ un sauca:

„Ardiev! ardiev! ardiev!“

„Kā dulls!“ krusttēvs rājās, „neba neredzi, ka tie kungi?“

Dauka vairs nerunāja ne vārda. Viņam šķita, ka trīs reizes uz īsu laiku tas redzējis laimi, ātri garām paskrejošu laimi, un dvēselē tam iezagās varenas žēlabas, sēras un ilgas. Pamodās viņa sirds un aiz sāpēm sāka tā kā izplesties, tapt lielāka. Pasaule tagad izlikās pavisam citāda, daudz mazāka, debess zemāka, — it kā gribētu viņu nevis vilt pie sevis, bet nolaisties un to nospīst. Kā apreibis tas nonāca mājās, neatminēdamies, pa kādiem ceļiem braucis, ko ceļā redzējis un

dzirdējis. Kāpas bij tik maziņas, niecīgas, mātes būdiņa tik šaura, knapi ko apgriezties, — un turklāt tik tukša, kā tās kāpas apkārt, kur tik retā vietā pacēla savus sakropļotos zarus veci vītoli, it kā mēmu pārmetumu debesīm, kas likusi tiem nīkuļot šai bēdu ielejā. — Dauka noskrēja uz jūru. Tik viņa viena bij palikusi kā bijusi, — liela, plaša, varena. Tagad tā saņēma zēnu nemierīga, nikna, sadusmota. Viļņi pēc viļņiem rindām skrēja uz malu, mezdami baltas putu gubas, — lauzās krākdami, šņākdami un sīkdami, kā milzu katlā vārīdamies, un šķīda tam pie kājām, izmezdami oliņas, sīkus gliemežu vāciņus un jūras sūnas. Pāri tiem lidoja kaijas, klusas, drūmas, kā balti ūdens gari. Pārlicis rokas krustiski pā krūtīm, viņš lika skatiem maldīties vēju satrakotajā klajumā un skatīdamies tā nenovērsdamies, jūta, ka viņu kas vilka viņos milzīgos mutuļos... Mīlestība, kurai tas pat nezināja vārda, bij nonākusi pār viņu kā vētra un it kā viļņus un bangas sacēlusi mazajās krūtīs bailes, sēras, izbrīnēšanos un — neba tas zināja, ko vēl.

Tā viņš katru dienu nostaigāja uz jūru. Ziemai pienākot, Dauku nodeva mācībā pie skrodera. Skroderis bija tāds kā bija: šuva zemniekiem svārkus un bikses ne visai slikti, ne labi, strādāja ar vairāk puikām un reizēm dauzīja tos, ka uguns šķīda ap acīm.

Pirmā dienā Daukam deva izārdīt vecu vesti, otrā — vecus svārkus, jo meistars ne tik vien kā šuva jaunus uzvalkus, bet arī apgriezta vecus, un šai ziņā tam darba netrūka nekad, tā tad zēnam ko darīt pietika vai cik. Daukam gan nepatika ne ārdīt, ne šūt, un kad viņš kādreiz nogrima domās un, darbu nolaidis klēpī, klausījās šujamā mašīnā, kā viņa dārdēja un klabēja, kā siksna šņāca un ritenīši rūca, meistars tam parādīja mēra koku. Nevarēja nekā darīt, vajadzēja strādāt nepatīkamo darbu no rīta līdz vakaram. Vienīgais prieks, kas tam atlika, bija brīvība klausīties, kā mašina trokšņoja. Šinī troksnī

tas šķita dzirdam ir jūras krākšanu, ir meža šņākšanu. Tas viss sakusa kopā un izvērtās pēdīgi par lielu, varenu dabas dziesmu, kas dziedāja nezin ko un modināja zēnam krūtīs nezin kādas jūtas. Likās, ka eņģeļi viņa sirdī būtu uzvilkuši stīgas, kuņas iekustināja niecīgākais cēlons, izvilinādamas tām dīvainākās un burvīgākās skaņas.

Nepietika Daukam tikai ar vecu drēbju ārdīšanu, — katru dienu tam vajadzēja kasīt kartupeļus, skaldīt malku un nest no akas ūdeni. Tas katra jauniesācēja amats, citi zēni izskaidroja, — arī viņi savā laikā darijuši vienkāršākus mājas darbus... Bet ja tiem prasītu, ko tie prot no sava amata, tad viņi paši nebūtu spējīgi atbildēt. Meistars nemācīja viņiem ne kā pienākas šūt, ne izgriezt drēbes. Pēdējo viņš arī pats visai maz prata, bez tam ļoti lūkojās uz to, ka mācekļi neiemācītos viņa mākslas un vēlāk neuzmestos par bīstamiem līdzcenšiem. Tā tad mācekļi cita nedarija, kā mūžam tik sadiedza... sadiedza... sadiedza to, ko meistars tiem lika.

Gar meistara logu brīžiem mēdza iet gaŗš, sausnējs cilvēks. Dažreiz viņš apstājās un izdauzīja pie sienas pīpi. Tad skroderis meta darbam mieru un gāja ārā.

„Kur nu, kalēj?“ viņš mēdza jautāt.

„Jāiet uz krogu, noskalot putekļus,“ saka kalējs.

„Tas līdz,“ atbild skroderis. „Man arī krūtīs tā kā rija.“

„Nāc līdz,“ vedina kaimiņš.

„Tagad taisni der gan,“ atbild meistars un, ienācis istabā, apvelk svārkus un mēteli, uzliek cepuri un iet otrā istabā pie sievas... Tad viņš iziet un abi ar kalēju dodas uz tuvējo krodziņu.

Dažreiz mācekļi aizbēga, — nevarēja iemācīties, kā pašūt drēbes. Tādās reizēs meistara kungs mēdza iet gar kalēju un dienām pavadīt laiku krodziņā. Vienam tam netika šūt, bija par laišku sadiegt izgrieztos gabalus.

rasi arī pavisam jau atradis. Tad Dauka citā nedarīja, kā tik mājas darbus un pie reizes arī auklēja bērnu.

Bet domas tam kavējās pie mazās meitenes. Tie bija jaukākie brīži viņa vienmuļīgā dzīvē. Viņš sapņoja savu vasaras sapni gan vaļējām acīm, gan naktīs aizmidzis, — sapņoja sapni un gudroja, kā tikt pie tā, lai viņa zeme un mēness grieztos ap sauli...

Kādu dienu, skroderim mājās neesot, viņa sieva nejauši ieskatījās darbistabā un, acis plati izpletusi, sasīta plauksta pār galvu.

„Puika, tu esi dulls!“ tā izsaucās. Dauka pagrieza uz viņu galvu un apjuka.

„Ko tu esi padarījis!... Izjaucis šujamo mašīnu!“ Dauka sāka salikt visus daiktus atkal kopā.

„Lai stāv, dullais, lai stāv!“ sieva sauca, izstiepusi rokas, „samaitāsi pagalam. Ja vēl kas glābjams, lai glābj meistars.“

Bet puika atkal bija jau visu savedis kārtībā un aizgriezta beidzamo skrūvi.

„Nu, dabūsi tu pērienu no meistara, lai tik pārnāk

mājās,“ viņa draudēja un izgāja otrā istabā, rūkdama un bārdamās.

Vakarā pārnāca skroderis. Sieva tam tūliņ izstāstīja visu ar sīkumiem, un meistars stājās pie mašīnas, neteicis ne vārda.

„Iet, kā gājusi,“ viņš sacīja. „Vai tu, puika, viņu biji izārdījis?“

Dauka neteica ne vārda, bet stāvēja kā grēcinieks.

„Nez', kādus ērmus tu, siev, esi redzējusi,“ vīrs sāka rāties. „Turpmāk man nestāsti tādus niekus.“

„Nebūtu pati savām acīm noskatījusies,“ sieva atcirta dusmīgi, ka viņai netic. „Ieņēmis mājās tādu pārkalvi; kad mašīna būs beigta, tad zinies, kā nopelnīt maizi sievietai un bērnam, jo nav vis nekāda nieka lieta, tādu daiktu iegādāt.“

Vīrs vēlreiz izmēģināja mašīnu, atmeta tad ar roku, nosēdās galda galā un nicīgi iesmējās. „Un ja arī tu ar puiku kopā apzvērētu, ka tā bijis, kā tu saki, — neticu! Ne par ko neticētu! Tur lielam cilvēkam labi ko domāt, kamēr saliek, ne vēl puikam. Izārdīt, ja —

tā gluži cita lieta, bet saliekat man kopā daiktu pie daikta... Blēņas! Varu derēt uz simtu rubļu.“

Meistars apklusā, bet tad atkal iesmējās, un šoreiz vēl nicīgāki.

„Šī mani tādiem meliem grib atturēt no kroga. Tu domā, māsiņ, es nenomanu tavas gudrības... Bet kas, saki, pelna, es vai tu? Es strādāju, es gādāju, skrienu, daru, varbūt, nepavisam krogā neesmu bijis, varbūt, pie viena un otra drauga iebaudījis pa malciņam un šī te izdomās melus, lai mani no kroga atturētu. Vai tu maz jel zini, ka tas kaitē manam godam? Ja, manam godam tas kaitē, bet to tu nesaproti, dumjā kaza...“

„Es mašīnu izārdīju gan,“ Dauka atzinās, „un meistariene redzēja.“

Skroderis dikti iesmējās.

„Aha!“ viņš gārdi vilka, „uz vienu roku? Cik tad meistariene tev deva par to melošanu? Ko tev deva? Sīrupmaizi vai?“

„Ej, ej, mulķi, nāc labāk izgulies,“ sieva sacīja, iziedama otrā istabā, „tam zēnam jau daudz vairāk saprašanas, nekā tev.“

To teikusi, tā aizcirta durvis, bet meistars palika rājamies un beidzot sāka kaut ko stāstīt, izskaidrot kalējam, kuŗu rasi redzēja kaut kur stūrī sēžam.

Kad skroderis iesāka, tad žūpoja caurām dienām, dažreiz pa naktīm palikdams gulēt turpat krogā. Darba nesēji nāca un gāja, bet pretīņņēmēja nebija.

Ēdiens uz galda tapa arvien vājāks. Pēdīgi sieva vairs nevarēja noturēties neraudājusi, un deva asarām vaļu. Dauka sēdēja darbistabā un šuva, ka mašīna vien klabēja. Saimniece viņa dēļ vairs nerūpējās un arī negribēja rūpēties, lai dara, ko grib.

Kādu dienu viņu pasauca Dauka.

„Kas ir?“ viņa vaicāja.

„Te es esmu pašuvis trīs pāri apakšbikšu,“ zēns sacīja, „bet nezinu, cik meistars ņem gabalā.“

„Kas?“ saimniece, nevarēdama saprast, jautāja.

„Trīs pāri apakšbikšu esmu pašuvis,“ Dauka atkārtoja, „bet nezinu, cik ņemt maksas.“

„Vai viņš dulls?“ meistariene jautāja darba devējam, kas stāvēja pie galda un turēja paunu padusē.

„Vai pašuvis viņš, vai meistars, to nemāku teikt,“ darba devējs sacīja, mīņādamijs no vienas kājas uz otru un neticīgi puikā lūkodamijs, „bet ka apakšbikses stāvēs labi, to varu galvot.“

„Parādi šurpu,“ viņa teica un, saņēmusi paunu, lika uz galda un atraisīja.

„Tās jau tu gan, puika, nebūsi šuvis,“ meistariene sprieda, bikses izpletusi un apskatīdama katru vīli, „tas, ja arī nav paša meistara darbs, bet droši varu teikt, ka kautkāds zellis šādu nepašūs.“

„Kas tur ko nepašūt,“ Dauka brīnījās.

„Kas tad tevi mācīja?“

„Kas mācīja...“ puika stiepa, „ir taču man arī acis pierē, — neba maz esmu redzējis meistarū šujam šādas bikses. Ja gribat, pašūšu jums ir virsbikses.“

„Vai tad mēru ar' ņēmi?“

„Mēra nekāda neņēma, tāpēc ka paša nebija mājā,“ darba devējs sacīja, „bet pašūtas ir labi, esmu gluži mierā. Ja arī, varbūt, mazliet par platām, nav vaina, var jau savilkēt.“

Meistariene šūpoja galvu, nevarēdama attapt no brīnumiem, bet darba devējs skatījās tai acīs un smējās. Taisni tanī brīdī ienāca skroderis. Sieva tam izstāstīja, kas noticis.

„Tad jau būs samaitājis drēbi!“ viņš kļiedza, labi iereibis, „kur olekte!“

„Papriekš apskati, tad meklē olekti,“ sieva sacīja un parādīja vīram pašūtās bikses.

Skroderis smalki aplūkoja darbu un tapa vispār ģī-
mim sarkans kā vēzis.

„Kur tu iemācījies šo amatu, diedelnieks?“ tas
jautāja.

„Tepat pie jums,“ Dauka atbildēja, priecīgs par mei-
stara atzinību.

Skroderis bija gluži apjucis un aizmirsā pat olekti.

„Tad daudz drēbes būs saķēzīts?“ viņš jautāja.

„Cik vajadzēja bikšu, tik ir,“ darba devējs sacīja,
„bet nav nelaime, puika tāds „pravarns“, varat tik prie-
cāties.

Viņš samaksāja un aizgāja, bet meistars nerunāja
visu vakaru. Otrā dienā viņš palika mājā, trešā strādāja,
ka rūca vien, bet ceturtā pasacīja Daukam:

„Še tev atkal veci svārki, ārdi un nedomā uz
blēņām.“

„Ja jau dodat darbu, tad dodat labāk šūt apakšbik-
ses,“ Dauka lūdās, „ārdīt var kuņš katrs.“

„Tu man esi ļoti gudrs, zēn,“ meistars sacīja, „tik
neesi vis sūtīts mācīt mani, bet gan, lai no manis mā-
cītos.“

„Tad nekad cita nepratīšu, kā tik ārdīt,“ puika vien-
tiesīgi atteica.

„Nepratīsi tik ilgi, kamēr atradīšu par derīgu, dot
tev citu darbu,“ meistars sacīja, „bet nu strādā un turi
muti.“

„Es tev te ārdīšu un kasīšu rāceņus,“ Dauka sprie-
da sevī; sprieda tā veselu nedēļu, veselu mēnesi, ārdīja
tomēr un kasīja rāceņus, skaldīja malku, nesa ūdeni un
auklēja bērnu.

„Ļoti man vajaga,“ viņš nedomāja, un ar šīm do-
mām staigāja apkārt jeb, pareizāki, strādāja visus dar-
bus otru un trešu mēnesi; strādāja visu cauru ziemu, bet
uz pavasara pusi — pēdīgi aizbēga no skrodeņa un pār-
nāca mājās pie mātes.

„Un Dauka atkal mājās,“ sacīja otru dienu aizbildnis, ienācis istabā un pēc paraduma nosēdies pie loga.

„Ja, Dauka atkal mājās,“ māte apstiprināja, mezdama mieru vērpšanai.

Aizbildnis kādu brīdi klusēja, tad teica:

„Bet bikses māk pašūt.“

Viņš pameta ar galvu, turēdams aizkūpināto pīpi vienā rokā, tuvu pie mutes, un savilka pantus smaidos.

„Māki?“ māte vaicāja.

„Apakšbikses mākot pašūt,“ aizbildnis sacīja, pamedams ar galvu, „dzirdēju no Skarbaiša, tam pašuvis trīs pārus.“

Māte paskatījās dēlā.

„Tas ir labi,“ viņa teica un atspieda vaigu rokā.

„Labi, labi,“ aizbildnis piemetināja, „varēs nu sākt pelnīties, lai gan dzirdu, esot pašuvis par platām un īsām un citā vietāirstot vaļā... Bet par to nekas,“ viņš piebilda, berzēdamies uz sola, „kad iesāks — ies labi.“

Viņš laiciņu klusēja, tad teica:

„Pie meistara nav vērts viņu dzīt, dzirdēju, nemācot it nemaz.“

„Bet puika taču iemācījies,“ māte iebilda.

„To iemācījies pats.“

„Pats, Dauka?“

„Pats, pats,“ zēns atbildēja, pamedams ar galvu un, domās nogrimis, skatījās pa logu laukā.

„Bet nav tak viegla lieta sagriezt!“ māte brīnījās, „un tad tā josta, pogu caurumu apmētāšana...“ viņa aprāva valodu, bet tad piebilda:

„Un to tu bez rādīšanas?“

„Dzird’, ka māte runā,“ aizbildnis uzsauca.

Dauka novērsa skatus no loga un piegriezta mātei.

„Neba tad nav acu pierē,“ viņš sacīja. „Tiku jau gana ārdījis ir svārku, ir bikšu, ir pat apakšbikšu kaba-

tām, starpoderei un citām vajadzībām, — neba neredzēju,“ tas noņūca, lūkodomies atkal uz jūru un piebilda:

„Ekur liela lieta — apakšbikses.“

„Tad jau gan varēs uz savu roku,“ māte sacīja, tapdama mazliet dzīvāka, „tu šūsi, es audīšu un vērpšu, būs iztikšana kā kungiem.“

Dauka papurināja galvu.

„Labāk tad sūtat mani uz augstām skolām,“ viņš teica, „bikšu es nešūšu — netik.“

Aizbildnis ar māti saskatījās.

„Pašutis,“ viņš sacīja, galvu sacēlis taisni un mazliet atgāzis, kā vista uz knābšanu.

„Nav gudrāks,“ māte piekrita sūdzētājas balsī.

„Kad noskrotēsīm,“ aizbildnis mierināja, uzceldamies kājās un taisīdamies uz iešanu, „tad tiks pie prāta. Pienākšu citu dien, tagad jāiet, jātaisās uz zveju, kas zin, cik ilgi vēl ledus turas uz jūras, sāk atmesties silts.“

Dauka tapa dzīvāks, acis tam uzliesmoja. Jau vakar tas gribēja aizskriet līdz jūrai, bet uznāca tumsa. Šorīt tas labi izgulējās un apņēmas noskriet turpu, tiklīdz uzcelsies, bet aizbildņa ierašanās to atkal aizkavēja, — tāpēc tagad, viņam aizgājušam un mātei uzņemot pārtraukto darbu, tas ātri apāva tēva zābakus, uzmauca galvā jēreni un izgāja laukā. No tās puses, kur saule pa ziemu norietēja, pūta lēns vējiņš. Krusttēvam bija taisnība, laiks metās siltāks... bet jūra, cik tālu acis sniedza, bija pārklāta ar ledus segu. Tagad varēja laisties tur kā pa grīdu, laisties, cik kājām jaudas. Un viņš skrēja... skrēja, tad apstājās un atskatījās, skrēja atkal, līdz piekusa un sāka iet soļiem uz turieni, kur vajadzēja redzēt, ka zeme ir apaļa...

Bet vējš no dienvidus vakariem tapa arvien stiprāks un pēdīgi sāka pūst gaudodams.

„Tas uz mīkstu laiku,“ teica zvejnieki, domīgi raudzīdamies uz jūru, kur ledus stāvēja nekustēdamies.

„Nez', kā būtu?“ viens jautāja.

„Kas tur ko būt,“ cits atteica, „es galvoju, ka var.“

Vecākie sūca īsus kaļķīšus un splāva uz visām pusēm, neteikdami ne vārda.

„Man ir sieva un bērni, — to man žēl,“ viens no tiem sacīja, „pagaidīšu labāk līdz rītam.“

„Vajadzība jau nekāda arī nav — ka taisni šodien,“ Zvīnis piekrita, pabāzis roku zem cepures un kasīdams galvu, „var jau tāpēc ir pagaidīt.“

Vecie atmeta ar roku, nosplāvās un, ne vārda neteikdami, rikojās uz mājām.

„Tad labāk nebūtu ir nākuši,“ Daukas aizbildnis rūca, sabāzis rokas kabatās, „kas tā par zvejošanu pie tāda laika!... un nu nekā!“

Neviens viņā neklausījās un viens pēc otra aizgāja uz māju, bet viņš vēl ilgi skatījās uz jūru, domās nogrimis.

Saule stāvēja zemu pusdienā, — Daukas aizbildnis

vēl atradās jūrmalā. Viņš gribēja jau griezties atpakaļ, lai pierunātu vienu un otru, te tāļu apvārķšņa malā kas pazibēja, — nōzuda, pazibēja atkal un pēdīgi izstiepās par šauru, gaŗu un mirdzoŗu švītru.

„Viņiem taisnība,“ zvejnieks noŗuca un izvilkta pīpi. Bet mirdzoŗā strīpa tapa platāka un kustīgāka.

„Labi bij,“ Daukas krusttēvs noteica, iededzis pīpi un izlaidis daŗus dūmu mutulŗus, kuŗus vējiņš tūliņ izvēdināja, „bija labi.“

Viņš iedomājās sevi uz jūŗas un drebuļi tam pārskrēja pār visu miesu, — auksti, salti drebuļi. „Kas tagad nekaitēs pa gultu,“ tas domāja un sāka virzīties uz māju.

Pašā vakarā, saulei rietot, aizbildnis aiz gaŗa laika atkal aizgāja uz Daukas māti.

„Nu lūk, labi bij, ka negājām zvejoj,“ viņš sacīja, saticis māsu ārā pie durvīm un rādīdams ar izdzisuŗo pīpi uz jūŗu, „redzi, no ledus ne vēsts.“

Viņa paskatījās turpu. Jūŗa bija svabada un vilņojās šņākdama.

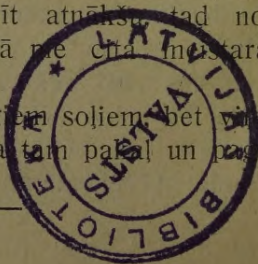
Istabā iegājuŗi, brālis apsēdās, bet viņa, nolikusi lielo lakatu, sēdās pie ratiņa. Vēŗpt tā nevērpa, bet, atspiedusi vaigu delnā, raudzījās gridā.

„Kur tad puika?“ brālis jautāja.

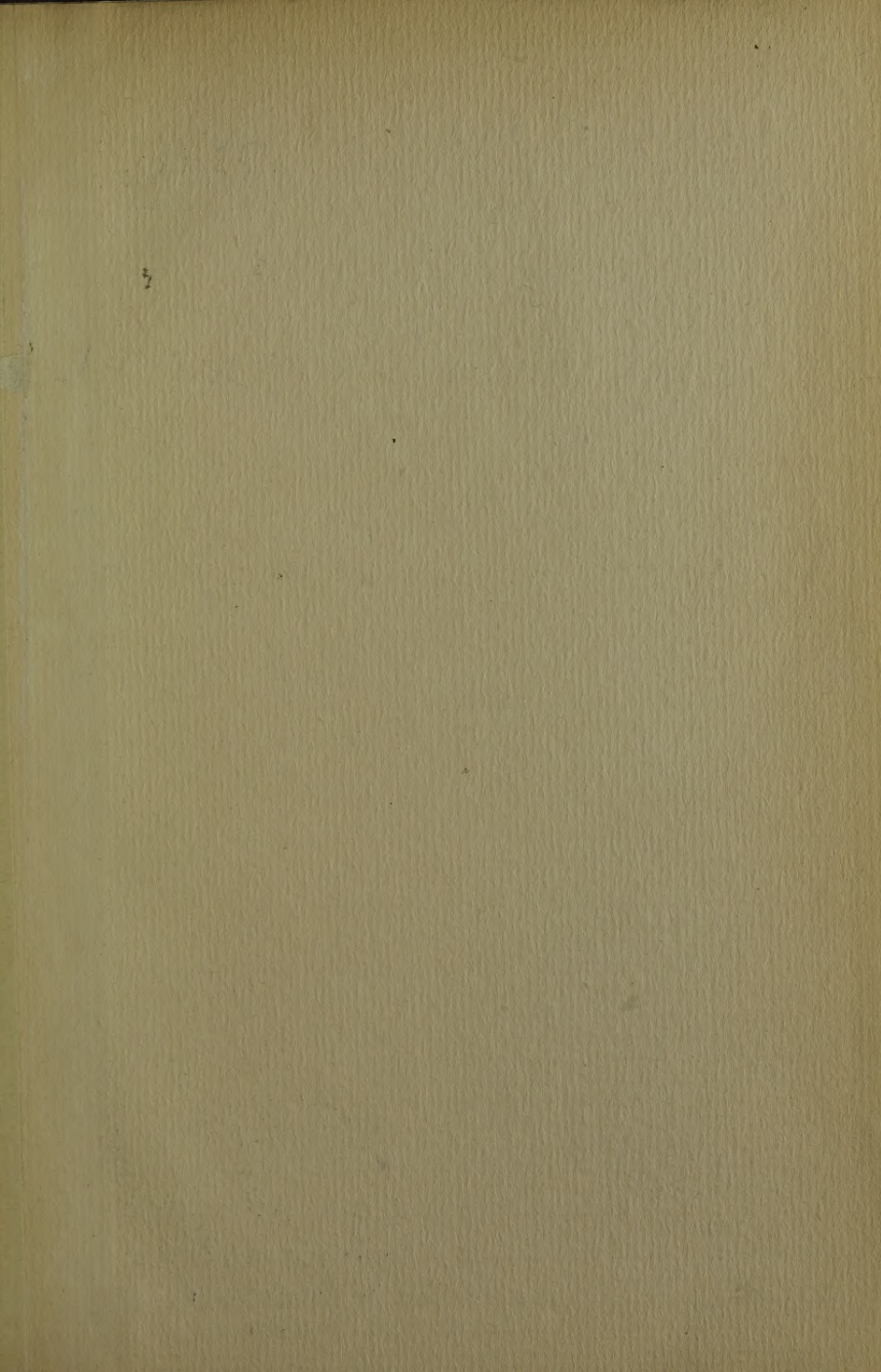
„Puika? Ja, kur tad viņš ir?“ māte jautāja, kā no miega atmozdamās. „Būs rasi aizskrējis kaut kur... strādādama nemaz neievēroju. Vai tāds nu nav pelnījis atkal žagaru?“

„Tu viņu vairāk pieskati,“ aizbildnis sacīja, uzceldamies un žāvādamies; „rīt atnēŗšu, tad norūnāsim galīgi, vai dot viņu amatā ne cīnā mestara, vai atstāt tepat.“

Viņš izgāja no isabas smagiem soliņiem, bet viņa, uzmetusi lakatu, kā ēna izšmauca tam pakaļ un pagriezās uz kāpām...

78857

Grāmatas skolai un mājai.

Šai grāmatu virknē tiek ievietoti tādi darbi no latviešu un cit-tautu literatūras, kuŗi netikvien piemēroti un saprotami jaunībai, bet tikpat labi var noderēt arī pieaugušiem, kā derīga lasamā viela. Grāmatas bagātīgi ilustrētas un ar daudzkrāsainiem vāku zīmējumiem.

- Gustava Geierštama — **Mani puikas.** Maksā Ls —.80
Bičer-Stou — **Krusttēva Toma būda.** Maksā Ls 1.60
Marka Tvena — **Princis un nabaga zēns.** Maksā Ls 1.80
Marka Tvena — **Toma Soera piedzīvojumi.** Maksā Ls 1.—
Ed. de Amičis — **Kāda italiešu skolnieka dienas grāmata.**
Maksā Ls 1.50
D. Defo — **Robinsons Krūziņš.** Maksā Ls 1.60
Z. Lagerlef — **Sniegbaltīte.** Maksā Ls —.60
Birznieka-Upiša — **Pastariņa dienas grāmata.** Ilustrējis A. Kronen-bergs. Maksā Ls 1.60
H. Maļo — **Atrasts bērns.** Maksā Ls 1.40
E. d'Ervilji — **Aizvēsturiskā zēna piedzīvojumi.** Maksā Ls 1.20
J. Jaunsudrabiņa — **Skolā.** Ar autora ilustr. Maksā Ls —.80
H. Aanruda — **Sidzele-Garšvārcīte.** Maksā Ls —.80
Dž. Nilendera — **Metzolas zēni.** Maksā Ls —.80
Mig. Servantesa — **Don-Kichots.** Maksā Ls 1.40
E. Seton-Tompsona — **Stāsti.** I. daļa. Maksā Ls 1.—
B. Bjernsona — **Stāsti.** I. daļa. Maksā Ls —.60
R. Kiplinga — **Stāsti.** I. daļa. Maksā Ls —.60
Mamina-Sibiraka — **Stāsti.** I. daļa. Maksā Ls —.70
M. Krukovska — **Stāsti.** Maksā Ls —.50
Birznieka-Upiša — **Pelēkā akmens stāsti.** Maksā Ls —.50
L. Tolstoja — **Pasaka par muļķa Jāni.** Maksā Ls —.50
L. Tolstoja — **Kaukaza gūstēknis.** Maksā Ls —.40
Dž. Londona — **Stāsti.** Maksā Ls —.40
Birznieka-Upiša — **Kaukaza kalnos.** Stāsti. Maksā Ls —.60
Birznieka-Upiša — **Pastariņš skolā.** Ilustr. A. Kronenbergs. Maksā Ls 1.40
M. Dodža — **Sudraba slidas.** Stāsts no Holandes dzīves. Ilustrēts. Maksā Ls 1.80
H. Aanruda — **Laimes bērns Selve.** Maksā Ls —.80
Bernta Li — **Tālos ziemeļos.** Stāsti ar ilustrācijām Maksā Ls —.80
P. Rozegera — **Kad es vēl biju mežnieka zēns.** Maksā Ls —.60
Sudraba Edžus — **Engēlišu skola.** Ilustr. E. Brencēns. Maksā Ls —.60
Plūdoņa — **Saule un smiltis.** Ilustr. J. Zeberīņš. Maksā Ls 1.10
Ernsta Čāna — **Kalnos.** Stāsti Maksā Ls —.60
Zelmas Lagerlef — **Stāsti un pasakas.** Maksā Ls —.50
Mamina-Sibiraka — **Stāsti un pasakas.** Maksā Ls —.90
J. Jaunsudrabiņa — **Ar makšķeri.** Ilustr. autors. Maksā Ls —.80
R. Kiplinga — **Brašie jūrnīki.** Stāsts ar ilustrācijām. Maksā Ls —.60
Aspazijas — **Zilā debess.** Autobiogrāfija. Ilustrējis A. Kronenbergs. Maksā Ls 2.—
Birznieka-Upiša — **Pastariņš dzīvē.** Ilustr. A. Kronenbergs. Maksā Ls 1.60
Birznieka-Upiša — **Kā pasakā.** Ilustr. A. Kronenbergs un I. Zeberīņš. Maksā Ls —.70
M. Tvena — **Finna Hekelbera piedzīvojumi.** Ar ilustr. Maksā Ls 1.80

25387

A. Jessens, Rīgā, Kurmanova ielā 18.

120

LATVIJAS NACIŅĀLĀ BIBLIOTĒKA

0308091927

